

การประเมินผลโครงการ
ภายใต้แผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้
โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปี 2565

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2565

การประเมินผลโครงการ
ภายใต้แผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้
โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ปีงบประมาณ 2565

โดย

ส่วนวิจัยและประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทสรุปผู้บริหาร

การประเมินผลโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ วัตถุประสงค์ของการประเมินผล เพื่อประเมินผลกระทบระยะสั้นที่เกษตรกรในพื้นที่ได้รับการดำเนินโครงการฯ ในปี 2565 และความพึงพอใจที่เกษตรกรในพื้นที่ได้รับการดำเนินโครงการฯ รวมทั้ง วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป โดยรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการประเมินผลการดำเนินงานแต่ละกิจกรรม

1) การบริหารจัดการโครงการ (Management)

องค์กรบริหารโครงการในปัจจุบัน มีคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน และอธิบดีกรมชลประทาน เป็นเลขานุการฯ เป็นคณะใหญ่ที่สุด และคณะอนุกรรมการ อีก 3 คณะ ได้แก่ (1) คณะอนุกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ เป็นเลขานุการฯ (2) คณะอนุกรรมการพัฒนาอาชีพโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นเลขานุการฯ และ(3) คณะอนุกรรมการประสานการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นประธาน ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นเลขานุการฯ และมีการตั้งศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกรมชลประทานเป็นหน่วยงานแกนกลางสนับสนุนการดำเนินงาน มีหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการประสานการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการพัฒนาอาชีพโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาอาชีพ ตามแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ.2565 - 2570 มีผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เขตตรวจราชการที่ 5 เป็นประธาน หัวหน้ากลุ่มช่วยเหลือเกษตรกรและโครงการพิเศษ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเลขานุการฯ

การดำเนินงานขององค์กรบริหารโครงการ โดยในปี 2565 ได้มีการจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาอาชีพโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง และประชุมคณะทำงานพัฒนาอาชีพ ตามแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

2) ด้านปัจจัยนำเข้า

โดยสรุปประเด็นด้านปัจจัยนำเข้า หน่วยงานต่างๆ ที่ร่วมดำเนินการโครงการฯ ได้มีการวางแผนดำเนินงานของหน่วยงาน โดยดำเนินกิจกรรมต่างๆ ยังคงมีลักษณะที่ต่างหน่วยงานต่างปฏิบัติ ยังค่อนข้างไม่อยู่ในลักษณะของการบูรณาการ

สำหรับแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ 2565 มีจำนวนแผนงาน/โครงการทั้งสิ้น 170 โครงการ งบประมาณจำนวน 158.18 ล้านบาท ในด้านการเบิกจ่ายงบประมาณ ไตรมาส 3 ทุกหน่วยงานเบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งสิ้น 77.64 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 49.09 ทั้งนี้ ในการเบิกจ่ายงบประมาณทุกหน่วยงานได้จัดส่งผลการเบิกจ่ายให้กับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช รวบรวมในภาพรวมของโครงการ

สถานภาพครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่ พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ เป็นเพศชาย ร้อยละ 46.53 และเพศหญิง ร้อยละ 53.47 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.94 รองลงมา คือ มีอายุ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.47 ช่วงอายุระหว่าง 41 – 50 คิดเป็นร้อยละ 23.61 ช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 คิดเป็นร้อยละ 9.72 และช่วงอายุระหว่าง 21 – 30 คิดเป็นร้อยละ 6.25

ระดับการศึกษา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 59.72 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 23.61 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 8.33 ระดับ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 5.56 และจบการศึกษาระดับ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 2.78

จำนวนสมาชิกและแรงงานในครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน เฉลี่ย 3.16 คนต่อครัวเรือน โดยมีสมาชิกใช้แรงงานในการเกษตร เฉลี่ย 1.35 คนต่อครัวเรือน ใช้แรงงานนอกการเกษตร เฉลี่ย 0.56 คนต่อครัวเรือน และสมาชิกที่ไม่ได้ใช้แรงงานในการเกษตร (คนชรา เด็ก) เฉลี่ย 1.25 คนต่อครัวเรือน

จากจำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร เฉลี่ย 12.91 ไร่ต่อครัวเรือน มีการใช้ประโยชน์พื้นที่ในการปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นมากที่สุด เฉลี่ย 7.07 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 54.82 รองลงมาเป็นพื้นที่ทำนา เฉลี่ย 3.74 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 28.97 สวนผสม เฉลี่ย 0.88 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 6.82 และอื่นๆ จำนวน 1.22 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 9.37

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และเทคนิคต่างๆ ตามหลักวิธีการ ซึ่งการถ่ายทอดเทคโนโลยี ประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกอบรม และฝึกภาคปฏิบัติ จากการศึกษาการนำความรู้ไปปฏิบัติหลังการเข้ารับการฝึกอบรม/ถ่ายทอดเทคโนโลยี พบว่า เกษตรกรทุกรายที่เป็นตัวอย่างได้เข้ารับการฝึกอบรมจากหน่วยงานที่ตนสมัครเข้าร่วมโครงการ ส่วนการนำความรู้ไปปฏิบัติหลังการเข้ารับการฝึกอบรมแยกตามหน่วยงาน

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ นอกจากการฝึกอบรมที่หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการแล้ว การสนับสนุนปัจจัยให้แก่เกษตรกรเป็นการดำเนินการควบคู่กันไป ปัจจัยที่เกษตรกรได้รับจากหน่วยงานต่างๆ แตกต่างกัน อาจได้รับการจัดสรรเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมและการจัดสรรของแต่ละหน่วยงาน ทั้งนี้ เมื่อแจกจ่ายแก่เกษตรกรแล้ว เกษตรกรรายใดรับปัจจัยจำนวนเท่าใดนั้น อาจไม่เท่ากันในแต่ละรายขึ้นอยู่กับความต้องการของเกษตรกร รวมทั้งถ้าการจัดสรรปัจจัยให้ในลักษณะกลุ่ม การจัดสรรปัจจัยจะเป็นไปตามสภาพพื้นที่ และสภาพปัญหา อย่างไรก็ตามหน่วยงานส่วนใหญ่จะให้การฝึกอบรมหรือการประชุมชี้แจงก่อนการแจกจ่ายปัจจัยทุกครั้ง ทั้งนี้ ปัจจัยที่หน่วยงานต่างๆ จัดสรรเพื่อการเพิ่มรายได้ เพิ่มผลผลิต และการลดต้นทุน เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต

3) ด้านผลได้ของโครงการ

จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ในเรื่องของการได้ใช้ประโยชน์และตรงกับความต้องการ/สภาพปัญหา หลังจากผ่านการฝึกอบรมจากหน่วยงานภาครัฐมาแล้ว พบว่า เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์จากการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 90.97 และร้อยละ 9.03 ให้ความเห็นว่าไม่ได้ประโยชน์จากการอบรม เนื่องจากยังไม่ได้เริ่มดำเนินการ อยู่ระหว่างดำเนินการ และไม่มีพื้นที่ดำเนินการ ในส่วนของการฝึกอบรมตรงกับความต้องการ/สภาพปัญหาของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 86.71 เห็นว่า ตรงกับความต้องการและปัญหาของตน และร้อยละ 9.79 ให้ความเห็นว่า การฝึกอบรมไม่ตรงกับความต้องการ แต่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้หลังการฝึกอบรม มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 9.79 เห็นว่า ไม่ตรงกับความต้องการ

4) ด้านผลกระทบระยะสั้นที่เกิดขึ้น

รายได้ของครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 9.72 รายได้ยังคงเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 62.41 และรายได้ลดลง คิดเป็นร้อยละ 6.94 และไม่ทราบ/ไม่มีความเห็น คิดเป็นร้อยละ 3.55

ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 24.11 รายจ่ายเท่าเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 73.05 มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น สาเหตุมาจากราคาสินค้าปรับตัวสูงขึ้น และร้อยละ 2.84 มีรายจ่ายลดลง

การลงบันทึกสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า เกษตรกรมีการลงบันทึกบัญชี คิดเป็นร้อยละ 34.03 ในจำนวนนี้เกษตรกรมีการบันทึกทุกเดือน เฉลี่ยร้อยละ 46.94 และร้อยละ 53.06 บันทึกนานๆ ครั้ง ทั้งนี้ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ไม่ได้ลงบันทึก คิดเป็นร้อยละ 65.97 โดยให้เหตุผลว่าไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 94.74 ไม่เข้าใจขั้นตอนวิธีการบันทึก คิดเป็นร้อยละ 1.05 และอื่นๆ ไม่ทราบ/ไม่มีความเห็น คิดเป็นร้อยละ 3.16 ตามลำดับ

การมีรายได้เสริมจากกิจกรรมโครงการ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.16 ยังไม่มีหรือไม่ได้จำหน่ายผลผลิตจากกิจกรรมโครงการฯ แต่ใช้เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน ในส่วนที่เกิดรายได้แล้ว คิดเป็นร้อยละ 2.84 โดยมีรายได้เสริมในทุกสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 75.00 และเป็นรายได้นานๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.00

การมีเงินออม พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 56.34 โดยส่วนใหญ่เงินออมมาจากรายได้หลัก คิดเป็นร้อยละ 97.50 และจากรายได้เสริม คิดเป็นร้อยละ 26.25 และเกษตรกรอีกร้อยละ 43.66 ไม่มีเงินออม เนื่องจากมีภาระที่ต้องรับผิดชอบสูง นอกจากนี้ยังพบว่า การออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 47.32 ลดลง คิดเป็นร้อยละ 9.82 และไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 42.86

ภาวะหนี้สินของครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่มีหนี้สินไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 47.14 รองลงมา มีหนี้สินลดลง คิดเป็นร้อยละ 27.14 และมีหนี้สินเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 2.86 โดยมีเกษตรกรที่ไม่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 22.86

ต้นทุนการผลิต พบว่า ส่วนใหญ่ เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 62.41 รองลงมา เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลง คิดเป็นร้อยละ 26.24 มีเกษตรกรที่มีต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 7.80 และไม่ทราบ/ไม่มีความเห็น คิดเป็นร้อยละ 3.55

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ พบว่าเกษตรกร ส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจมากในด้านความกระตือรือร้นในการให้บริการ ความรวดเร็วในการให้ความช่วยเหลือ มารยาท การพูดจาของเจ้าหน้าที่ การได้รับความรู้/คำแนะนำจากการอบรม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ส่วนด้านที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจปานกลาง ได้แก่ ด้านคุณภาพของปัจจัยการผลิต การมีรายได้เพิ่มขึ้น การได้บริโภคผลผลิตปลอดภัย ทำให้ประหยัดรายจ่ายค่าอาหาร และมีปริมาณอาหารที่ผลิตเองเพิ่มขึ้น

ปัญหาและข้อเสนอแนะจากการติดตามประเมินผล

1) งบประมาณตามแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ ประกอบด้วย งบประมาณปกติของหน่วยงาน งบท้องถิ่น และงบ กปร. ส่วนใหญ่เป็นงบประมาณปกติของหน่วยงาน ทำให้การบูรณาการโครงการระหว่างหน่วยงานต่างๆ ยังคงมีลักษณะที่ต่างหน่วยงานต่างปฏิบัติตามภารกิจ แผนงานของแต่ละหน่วยงาน การบูรณาการค่อนข้างน้อย

ข้อเสนอแนะ (1) ควรมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักประสานให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการแบบบูรณาการโดยยึดเป้าหมายเกษตรกรในพื้นที่ร่วมกัน (Area Approach) ดำเนินการจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร (Supply Chain Management) โดยการของบ กปร. หรือของบพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และ(2) สำหรับกิจกรรมการดำเนินงานตามงบบปกติของหน่วยงาน ควรประสานการดำเนินงานร่วมกัน โดยโครงการที่สามารถบูรณาการร่วมกันได้ให้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินการร่วมกัน โดยการกำหนดแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเพื่อให้แต่ละหน่วยงานได้ดำเนินการประสานสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกร

2) พื้นที่ถือครองทางการเกษตรของเกษตรกรค่อนข้างน้อยเพียง 12.91 ไร่ต่อครัวเรือน

ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมแบบยั่งยืน เพื่อให้มีรายได้หลายทางจากการทำกิจกรรมทางการเกษตรที่หลากหลาย รวมทั้งมีผลผลิตบางส่วนไว้บริโภคในครัวเรือน

3) ปัจจัยการผลิตราคาสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ ให้หน่วยที่เกี่ยวข้องถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิตทั้งพืชและสัตว์ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เป็นต้น

4) โรคในพืชและสัตว์

ข้อเสนอแนะ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันรักษาโรคพืชและสัตว์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะแพะที่มีการเลี้ยงมากขึ้น ซึ่งเกษตรกรที่เริ่มเลี้ยงแพะยังขาดความรู้ในการเลี้ยงและการป้องกันรักษาโรค

คำนำ

การประเมินผลโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ วัตถุประสงค์ของการประเมินผล เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานโครงการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ ภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ ประเมินผล กระบวนการระยะสั้นที่เกษตรกรในพื้นที่ที่ได้รับการดำเนินโครงการฯ ในปี 2565 และความพึงพอใจที่เกษตรกรในพื้นที่ได้รับการดำเนินโครงการฯ รวมทั้ง วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี หวังว่ารายงานการประเมินผลเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับแผนการพัฒนา รวมทั้ง เป็นข้อมูลในการพิจารณาความต้องการของเกษตรกรในระยะต่อไป ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเกษตรกรที่เป็นตัวอย่างกรณีศึกษาเป็นอย่างดี สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ส่วนวิจัยและประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2565

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	๗
คำนำ	๘
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	๗
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2565 - 2570	1
1.2 วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ	2
1.3 พันธกิจ	2
1.4 เป้าประสงค์	2
1.5 มาตรการดำเนินงาน	3
บทที่ 2 ระเบียบวิธีการประเมินผล	8
2.1 ความสำคัญของการประเมินผล	8
2.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินผล	8
2.3 ขอบเขตการประเมินผล	9
2.4 แนวคิดในการประเมินผล	9
2.5 วิธีการประเมินผล	11
2.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผล	15
บทที่ 3 ผลการประเมิน	16
3.1 การบริหารจัดการโครงการ	16
3.2 ปัจจัยนำเข้าโครงการ	17
3.3 ด้านผลได้	28
3.4 ด้านผลกระทบระยะสั้นที่เกิดขึ้น	36
บทที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะ	40
4.1 สรุป	40
4.2 ปัญหา ข้อเสนอแนะ	47
ภาคผนวก	48

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. สรุปงบประมาณแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	18
2. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร	22
3. จำนวนสมาชิกและแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร	22
4. การใช้ที่ดินทำประโยชน์ทางการเกษตร	23
5. รายได้และรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรของครัวเรือน	25
6. รายได้และรายจ่ายทางพืชของครัวเรือน	26
7. รายได้และรายจ่ายทางสัตว์ของครัวเรือน	26
8. รายได้และรายจ่ายทางประมงของครัวเรือน	27
9. ภาระหนี้ของครัวเรือน	27
10. ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกร	28
11. เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการฯ	28
12. การได้รับการฝึกอบรมและการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ	30
13. การใช้ประโยชน์จากการฝึกอบรมและการฝึกอบรมตรงกับความต้องการและสภาพปัญหา ของเกษตรกร	31
14. การได้รับปัจจัยการผลิตด้านต่างๆ	33
15. ผลจากการนำผลผลิตจากปัจจัยที่ได้รับมาประกอบอาหารในครัวเรือน	37
16. ความพึงพอใจของเกษตรกรด้านการบริหารจัดการโครงการฯ	39

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาของแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2565 - 2570

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่นั้นปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา การพัฒนาในระยะเริ่มต้นเป็นการพัฒนาทางด้านโครงการพื้นฐานเป็นส่วนใหญ่ โดยพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ภาคเกษตร เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในเขตพื้นที่โครงการ ซึ่งการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ภาคเกษตร ได้เริ่มมีการจัดทำแผนแม่บทจัดระบบน้ำเค็มเพื่อการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปี 2540-2544 และแผนพัฒนาการเกษตรโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปี 2540-2544 เป็นแผนแม่บทฉบับแรก ๆ ต่อมาได้จัดทำแผนพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ให้แก่ราษฎรในโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปี 2545-2549 และแผนพัฒนาการปลูกข้าวในเขตปลูกข้าวเพื่อการค้า ปี 2550-2551

ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 จังหวัดนครศรีธรรมราช ร่วมกับคณะอนุกรรมการพัฒนาอาชีพ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการพัฒนาอาชีพ และส่งเสริมรายได้ภาคเกษตรของเกษตรกรในเขตพื้นที่โครงการควรมีการพัฒนาอย่างเข้มข้นมากขึ้น จึงได้ดำเนินการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ปลายเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 โดยสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมายให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นแกนนำในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการ และได้จัดทำ (ร่าง) แผนแม่บทการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ภาคเกษตร ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2556 ซึ่งได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบในหลักการ แต่ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้งประกอบกับมีส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความคิดเห็นและเสนอแนะการจัดทำแผนแม่บทดังกล่าว เช่น สำนักงานประมง สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงร่วมกับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช และหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา และพัทลุง ดำเนินการปรับปรุง และจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ภาคเกษตร ปีงบประมาณ พ.ศ.2553-2556 ขึ้น โดยแบ่งเขตการพัฒนาอาชีพภาคเกษตร ออกเป็น 6 เขต 1) เขตปลูกข้าวเพื่อการค้า 2) เขตปลูกข้าวเพื่อบริโภค 3) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน 4) เขตปลูกไม้ผล-ยางพารา 5) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 6) เขตป่าไม้

ต้นปี 2555 ได้มีการพิจารณาทบทวนแผนแม่บทและนำมาซึ่งแผนแม่บทการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2557-2559 มีระยะเวลาดำเนินงาน 3 ปี โดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอย่างเป็นองค์รวมแบบบูรณาการ มีระบบการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความมั่นคง ราษฎรอยู่ดีมีสุข

ในปี 2560 ได้มีการรวบรวมสองแผนงานหลัก คือ แผนบริหารจัดการและฟื้นฟูนิเวศลุ่มน้ำปากพนัง และแผนแม่บทการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เข้าด้วยกัน เป็น แผนแม่บทโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2560-2564 โดยมีเป้าหมายให้ราษฎรในพื้นที่อยู่ดีกินดี มีความสุข ตามพระราชประสงค์ โดยได้ดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้ แผนแม่บทฯ อย่างต่อเนื่อง แต่การแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านพัฒนาอาชีพของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ยังไม่บรรลุ

เป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2565 - 2570 เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังให้มีทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่สมดุล เป็นแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในลุ่มน้ำปากพนังมีคุณภาพชีวิตที่ดี และคณะอนุกรรมการพัฒนาอาชีพโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ ได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ ปี 2565 ภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ

1.2 วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2565 - 2570

“พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเป็นแหล่งอาหารปลอดภัย อุดมสมบูรณ์ มีระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมสมดุล สังคมมี ความผาสุกอย่างพอเพียง ยั่งยืน”

1.3 พันธกิจ

- 1) อนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับภูมิสังคม
- 2) บริหารจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำ และเพิ่มผลผลิตของน้ำทั้งระบบตลอดจนฟื้นฟูคุณภาพน้ำ
- 3) เพื่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรดิน โดยส่งเสริม และพัฒนาองค์ความรู้ การปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับลักษณะการใช้ประโยชน์
- 4) พัฒนาและส่งเสริมอาชีพของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอย่างเป็นระบบครบวงจรเพื่อให้เกิด ความมั่นคง
- 5) ขับเคลื่อนการบริหารดำเนินงานแบบองค์รวมอย่างบูรณาการให้เกิดเอกภาพและมีประสิทธิภาพ
- 6) เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน
- 7) ขยายผลองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ พัฒนาต่อยอดต้นแบบความสำเร็จ และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

1.4 เป้าประสงค์

- 1) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูให้มีความสมดุลเพิ่มมากขึ้น
- 2) ความผาสุกของประชาชนเพิ่มขึ้น
- 3) ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง และมีรายได้ของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น

1.5 มาตรการดำเนินงาน

แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2565 – 2570 กำหนดมาตรการดำเนินงาน ประกอบด้วย 6 มาตรการดังนี้

มาตรการที่ 1 สงวน อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

มาตรการที่ 2 ควบคุม ป้องกันมลพิษและเสริมสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มาตรการที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ

มาตรการที่ 4 พัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคเกษตร

มาตรการที่ 5 เพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง

มาตรการที่ 6 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ซึ่งแต่ละมาตรการ ได้กำหนดตัวชี้วัด และกลยุทธ์ในการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรการที่ 1 สงวน อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าต้นน้ำ ป่าพรุ ป่าชายเลน เพื่อคงความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศและปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีวิต รวมทั้งแก้ไขปัญหาการเกิดไฟป่าในพื้นที่ป่าพรุและฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

1) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลปีฐาน (ปี 2562/63)	ค่าเป้าหมาย					
		2565	2566	2567	2568	2569	2570
1) พื้นที่ป่าอนุรักษ์ ได้รับการดูแลรักษา และฟื้นฟูให้คงสภาพป่า	ร้อยละ 53 ของ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ใน พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง	ร้อยละ 53	ร้อยละ 53	ร้อยละ 54	ร้อยละ 54	ร้อยละ 54	ร้อยละ 55
1.1) ป่าต้นน้ำ	ร้อยละ 58	ร้อยละ 59 (ปลูกเพิ่ม 600 ไร่)	ร้อยละ 59 (ปลูกเพิ่ม 600 ไร่)	ร้อยละ 59 (ปลูกเพิ่ม 600 ไร่)	ร้อยละ 60 (ปลูกเพิ่ม 600 ไร่)	ร้อยละ 60 (ปลูกเพิ่ม 600 ไร่)	ร้อยละ 61 (ปลูกเพิ่ม 600 ไร่)
1.2) ป่าพรุ	ร้อยละ 44	ร้อยละ 44 (ปลูกเพิ่ม 700 ไร่)	ร้อยละ 44 (ปลูกเพิ่ม 700 ไร่)	ร้อยละ 45 (ปลูกเพิ่ม 700 ไร่)	ร้อยละ 45 (ปลูกเพิ่ม 700 ไร่)	ร้อยละ 45 (ปลูกเพิ่ม 700 ไร่)	ร้อยละ 46 (ปลูกเพิ่ม 700 ไร่)
1.3) ป่าชายเลน	ร้อยละ 91	ร้อยละ 91	ร้อยละ 91	ร้อยละ 91	ร้อยละ 91	ร้อยละ 91	ร้อยละ 91
2) แก้ไขปัญหาการกัด เซาะชายฝั่ง	พื้นที่ที่ยังดำเนินการ ไม่แล้วเสร็จ/ยังไม่ ดำเนินการ ระยะทาง 7.381 กม.	3.09 กม.	1.012 กม	3.16 กม.			

2) กลยุทธ์การดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ 1 สงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำ

กลยุทธ์ที่ 2 การบริหารจัดการป่าพรุควนเค็ริง

กลยุทธ์ที่ 3 ฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้มีความอุดมสมบูรณ์

กลยุทธ์ที่ 4 แก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

มาตรการที่ 2 ควบคุม ป้องกันมลพิษและเสริมสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ควบคุม ป้องกัน และจัดการมลพิษจากแหล่งกำเนิด โดยส่งเสริมการบำบัดและกำจัดของเสีย ที่ต้นทาง จัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียให้ครอบคลุมพื้นที่ชุมชน และส่งเสริมการนำน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้ว กลับมาใช้ประโยชน์ รวมทั้ง เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกัน กำกับ ดูแลและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำในแม่น้ำปากพ่อง ตลอดจนเสริมสร้างองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและมลพิษน้ำให้มี ประสิทธิภาพ ส่งเสริมการจัดการน้ำเสียและขยะที่ต้นทาง และสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในการเฝ้าระวัง คุณภาพสิ่งแวดล้อม

1) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลปีฐาน (ปี 2562/63)	ค่าเป้าหมาย					
		2565	2566	2567	2568	2569	2570
1) แม่น้ำปากพ่องมีคุณภาพน้ำเป็นไปตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่กำหนด (ประเภทที่ 3 ใช้เพื่อการเกษตร)	แม่น้ำปากพ่องมีคุณภาพน้ำอยู่ประเภทที่ 4 ใช้เพื่อการอุตสาหกรรม (ไม่เป็นไปตามประเภทที่กำหนด)	แม่น้ำปากพ่องมีคุณภาพน้ำเป็นไปตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่กำหนด					
2) คุณภาพน้ำทะเลเป็นไปตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่กำหนด (ประเภทที่ 1 เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ)	คุณภาพน้ำทะเลเป็นไปตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่กำหนด จำนวน 1 จุด จากทั้งหมด 2 จุด	คุณภาพน้ำทะเลเป็นไปตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่กำหนด					
3) ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	ร้อยละ 76	ร้อยละ 84	ร้อยละ 88	ร้อยละ 92	ร้อยละ 96	ร้อยละ 100	ร้อยละ 100

2) กลยุทธ์ดำเนินงาน

- กลยุทธ์ที่ 1 เฝ้าระวังคุณภาพน้ำและสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- กลยุทธ์ที่ 2 ลดและควบคุมการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิดลงสู่แหล่งน้ำ
- กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ

มาตรการที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ

เป็นมาตรการที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์ ภายใต้อำนาจของทรัพยากรที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพสูงสุด

1) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลปีฐาน (ปี 2564)	ค่าเป้าหมาย					
		2565	2566	2567	2568	2569	2570
1) พื้นที่ดินมีปัญหาได้รับการปรับปรุงพื้นที่ฟู และบริหารจัดการให้สามารถทำการเกษตรได้เพิ่มขึ้น	พื้นที่ดินมีปัญหา 83,976 ไร่	ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 15	ร้อยละ 20	ร้อยละ 25	ร้อยละ 30
2) จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพิ่มขึ้น	พื้นที่ได้จัดทำ 55,290 ไร่	1,400 ไร่	1,400 ไร่	1,400 ไร่	1,400 ไร่	1,400 ไร่	1,400 ไร่
3) จำนวนพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการปรับปรุง/การบริหารจัดการน้ำชลประทานเพิ่มขึ้น	พื้นที่ชลประทาน 556,600 ไร่	1,000 ไร่	1,000 ไร่	1,000 ไร่	1,000 ไร่	1,000 ไร่	1,000 ไร่

2) กลยุทธ์การดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรดิน

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

มาตรการที่ ๔ พัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคเกษตร

1) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลปีฐาน (ปี 2564)	ค่าเป้าหมาย					
		2565	2566	2567	2568	2569	2570
1) รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น	121,289.78 บาท/ครัวเรือน	ร้อยละ 3		ร้อยละ 9		ร้อยละ 15	ร้อยละ 18
2) จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาให้มีความมั่นคงในอาชีพไม่น้อยกว่า	3,846 ราย	900 ราย	900 ราย	900 ราย	900 ราย	900 ราย	900 ราย
3) ร้อยละของกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ที่ได้รับการพัฒนาให้มีความเข้มแข็งในระดับชั้น 1 และชั้น 2	กลุ่มเกษตรกร 31 กลุ่ม	ร้อยละ 75	ร้อยละ 75	ร้อยละ 76	ร้อยละ 76	ร้อยละ 77	ร้อยละ 77
	สหกรณ์ 26 สหกรณ์	ร้อยละ 92	ร้อยละ 92	ร้อยละ 93	ร้อยละ 93	ร้อยละ 94	ร้อยละ 94
4) ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 84.53	ร้อยละ 85.0		ร้อยละ 85.5		ร้อยละ 86	ร้อยละ 86

2) กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและความสามารถในการแข่งขัน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาอาชีพภาคเกษตรสู่ความมั่นคงและยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร

มาตรการที่ 5 เพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง

1) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลปีฐาน (ปี 2564)	ค่าเป้าหมาย					
		2565	2566	2567	2568	2569	2570
1) จำนวนคนที่ได้รับการพัฒนาทักษะ/องค์ความรู้ เพื่อประกอบอาชีพไม่น้อยกว่า	1,477 คน	3,000 คน	3,000 คน	3,000 คน	3,000 คน	3,000 คน	3,000 คน
2) จำนวนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนา	100 คน	50 คน	50 คน	50 คน	50 คน	50 คน	50 คน
3) จำนวนครัวเรือนยากจนตกเกณฑ์ จปฐ. (40,000 บาท) ลดลง	657 ครัวเรือน	ร้อยละ 3	ร้อยละ 6	ร้อยละ 9	ร้อยละ 12	ร้อยละ 15	ร้อยละ 18

2) กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาอาชีพนอกภาคเกษตร

กลยุทธ์ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ 3 การเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง

มาตรการที่ 6 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

เป็นมาตรการการพัฒนาที่มุ่งเน้น การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่ให้เกิดเอกภาพ มุ่งให้เกิดการปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ทั้งประชาชน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน บูรณาการ ประสาน และขับเคลื่อน การดำเนินงานโครงการในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พร้อมทั้งพัฒนาระบบการติดตาม ประเมินผลและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนการนำผลการปฏิบัติงาน ไปเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

1) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลปีฐาน (ปี 2564)	ค่าเป้าหมาย					
		2565	2566	2567	2568	2569	2570
1) ผลการดำเนินงาน โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่ม น้ำปากพนังอัน เนื่องมาจาก พระราชดำริ	ร้อยละ 78.29	ร้อยละ 100	ร้อยละ100	ร้อยละ 100	ร้อยละ100	ร้อยละ100	ร้อยละ100
2) ระดับความสำเร็จ ของการเปิดโอกาสให้ ภาคส่วนต่างๆ มีส่วน ร่วมในการกำหนด ทิศทางและขับเคลื่อน การพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำ ปากพนัง	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 4

2) กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 อำนวยการและประสานงาน

กลยุทธ์ที่ 2 : เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม

กลยุทธ์ที่ 3 : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการติดตามประเมินผล

กลยุทธ์ที่ 4 : เผยแพร่ประชาสัมพันธ์

บทที่ 2 ระเบียบวิธีการประเมินผล

2.1 ความสำคัญของการประเมินผล

แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2565-2570 มีวิสัยทัศน์ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเป็นแหล่งอาหารปลอดภัย อุดมสมบูรณ์ มีระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมสมดุล สังคมมีความผาสุกอย่างพอเพียง ยั่งยืน ยั่งยืน มีพันธกิจในการอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับภูมิสังคม บริหารจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำ และเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ตลอดจนฟื้นฟูคุณภาพน้ำ เพื่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรดินโดยส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ การปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับลักษณะการใช้ประโยชน์ พัฒนาและส่งเสริมอาชีพของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอย่างเป็นระบบครบวงจรเพื่อให้เกิด ความมั่นคง ขับเคลื่อนการบริหารดำเนินงานแบบองค์รวมอย่างบูรณาการให้เกิดเอกภาพและมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน และขยายผลองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ พัฒนาต่อยอดต้นแบบความสำเร็จและเผยแพร่ โดยดำเนินการในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช 10 อำเภอ จังหวัดพัทลุง 2 อำเภอ และจังหวัดสงขลา 1 อำเภอ พื้นที่รวม 2.29 ล้านไร่

ซึ่งมีมาตรการดำเนินการ 6 มาตรการดำเนินงาน ประกอบด้วย มาตรการที่ 1 สงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มาตรการที่ 2 ควบคุม ป้องกันมลพิษและเสริมสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อม มาตรการที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ มาตรการที่ 4 พัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคเกษตร มาตรการที่ 5 เพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง และมาตรการที่ 6 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มีระยะเวลาดำเนินการ 6 ปี ระหว่างปี 2565 – 2570 โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูให้มีความสมดุลเพิ่มมากขึ้น ความผาสุกของประชาชนเพิ่มขึ้น ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง และมีรายได้ของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น และคณะอนุกรรมการพัฒนาอาชีพโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ ได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ ปี 2565 ภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 มีหน้าที่ในการติดตามประเมินผลโครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งโครงการภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในพื้นที่ จึงได้ดำเนินการประเมินผลโครงการเพื่อทราบผลการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน สำหรับใช้เป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประกอบในการพัฒนา ปรับปรุงแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

2.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินผล

2.2.1 เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ ของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ฯ ภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

2.2.2 เพื่อประเมินผลกระทบบระยะสั้นที่เกษตรกรในพื้นที่ได้รับการดำเนินงานโครงการฯ

2.2.3 เพื่อประเมินผลความพึงพอใจที่เกษตรกรในพื้นที่ได้รับการดำเนินโครงการฯ

2.2.4 เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

2.3 ขอบเขตการประเมินผล

2.3.1 ขอบเขตของพื้นที่

เป็นพื้นที่ของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในจังหวัด นครศรีธรรมราช (ซึ่งประกอบด้วย 10 อำเภอ 73 ตำบล 592 หมู่บ้าน 125,688 ครัวเรือน)

2.3.2 ขอบเขตของกิจกรรมโครงการที่ทำการประเมินผล

กิจกรรมที่ทำการประเมินผล เป็นกิจกรรมที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ให้การสนับสนุน ในปีงบประมาณ 2565 โดยจะต้องเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการกับเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ โดยตรง ทั้งการฝึกอบรมและการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

2.3.3 ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายที่จัดเก็บข้อมูล ประกอบด้วย

- 1) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการโครงการฯ ในพื้นที่
- 2) เกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังที่เป็นเป้าหมาย/สมัครเข้าร่วมในการดำเนินโครงการฯ ปี 2565

2.3.4 ระยะเวลาของการประเมินผล

การประเมินผลการดำเนินงานเป็นการพิจารณาผลตั้งแต่เริ่มดำเนินงานโครงการฯ ในปีงบประมาณ 2565 คือ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2565

ในส่วนของการประเมินผลกระทบระยะสั้นที่เกษตรกรได้รับเป็นการประเมินผลจากการพิจารณาข้อมูลครอบคลุมถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ทางสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 (สศท.8) ออกสำรวจข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

2.4 แนวคิดในการประเมินผล

2.4.1 ความหมายของการประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่จะวัดและทำการวิเคราะห์ว่า ผลที่เกิดจากการดำเนินงานตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นไปตามที่ได้วางแผนหรือไม่ ทั้งนี้การประเมินผลมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและค้นหาบทเรียนจากการดำเนินงานโครงการทั้งในแง่บวกและแง่ลบ เพื่อที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงแนวทางการดำเนินการในระยะต่อไป รวมถึงโครงการหรือกิจกรรมใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.4.2 แนวคิดและแบบจำลองการติดตามและประเมินผล โดยทั่วไปมีหลายรูปแบบแต่ในที่นี้จะนำเสนอเพียง 3 รูปแบบ ซึ่งนิยมใช้ในการประเมินผล ดังนี้

1) **แนวคิดการประเมินผล โด널ด์ เคริกแพททริค** (Donald Kirkpatrick, 1975) แห่งมหาวิทยาลัยคอนเนตทิคัต สหรัฐอเมริกา อดีตประธาน ASTD (The American Society for Training and Development) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมและการประเมินผลการฝึกอบรมว่า “การฝึกอบรมเป็นการช่วยเหลือบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการฝึกอบรมใดๆ ควรจัดให้มีการประเมินผลการฝึกอบรมซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้รู้ว่าการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเพียงใด” การประเมินผลจะทำให้ได้ความรู้อย่างน้อย 3 ประการ คือ การฝึกอบรมนั้นได้ให้อะไร หรือก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานในลักษณะใดบ้าง ควรยุติโครงการชั่วคราวก่อนหรือควรดำเนินการต่อไปเรื่อยๆ และควรปรับปรุงหรือพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมในส่วนใดบ้างอย่างไร โดยเคริกแพททริคได้เสนอแนวคิดในการประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรม 4 ลักษณะดังนี้

(1) การประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้รู้ว่าผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้สึกรู้สึกอย่างไรต่อการอบรม

(2) การประเมินการเรียนรู้ (Learning Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้และทักษะอะไรบ้างและมีเจตคติอย่างไรบ้าง

(3) การประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปหลังการฝึกอบรม (Behavior Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปตามความต้องการของโครงการหรือไม่

(4) การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดต่อเกษตรกร (Results Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าผลจากการฝึกอบรมได้ก่อให้เกิดผลดีต่อเกษตรกรหรือเกิดผลกระทบต่อเกษตรกร ในลักษณะใดบ้าง

2) แบบจำลองการประเมินผล CIPP

แบบจำลองนี้นอกจากจะใช้ประเมินโครงการว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ยังเป็นการประเมินเพื่อให้ทราบรายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินโครงการเพื่อประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการดำเนินงาน โดยองค์ประกอบของแบบจำลอง CIPP ประกอบด้วย

C : Context Evaluation การประเมินสภาวะแวดล้อม ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสอดคล้องของกระบวนการวางแผน และการกำหนดวัตถุประสงค์

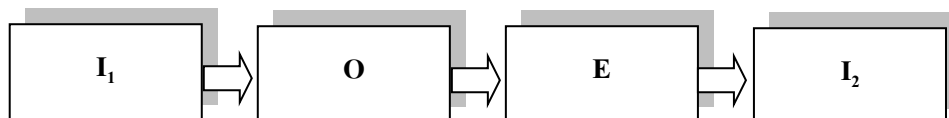
I : Input Evaluation การประเมินปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง และการกำหนดรูปแบบของโครงการ

P : Process Evaluation การประเมินกระบวนการ ช่วยในการตัดสินใจด้านการประยุกต์ใช้ และเพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ

P : Product Evaluation การประเมินผลผลิต เพื่อช่วยในการตัดสินใจพิจารณาผลสำเร็จของโครงการ

3) แบบจำลองการประเมินผล IOEI

โดยทั่วไปโครงการจะมีส่วนประกอบอยู่ด้วยกัน 2 ส่วน คือปัจจัย (Inputs) กับผลได้ (Results) กล่าวคือ จากความสัมพันธ์ระหว่าง Means – ends นั้น ถ้าใส่ปัจจัยเข้าไปในกิจกรรมของโครงการแล้ว จะเกิดผลได้ และผลได้นั้นประกอบด้วยผลได้เบื้องต้น (Outputs) ผลกระทบระยะสั้น (Effect) และผลกระทบระยะยาว (Impact) ส่วนประกอบของโครงการที่กล่าวมาแล้วนั้น มีความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

รูปแบบการประเมินผลนี้ได้จำแนกองค์ประกอบของโครงการออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

$I_1 = \text{Inputs}$ คือ วัสดุ อุปกรณ์ พนักงาน เจ้าหน้าที่ งบประมาณ และอื่นๆที่ใส่เข้าไปใน

กิจกรรมของโครงการแล้ว คาดว่าจะได้ Outputs ออกมาตามเป้าหมาย

$O = \text{Outputs}$ คือ ผลได้เบื้องต้น หรือผลที่ได้จากการใส่ปัจจัยเข้าไปในกิจกรรมโครงการ

$E = \text{Effect}$ คือ ผลกระทบระยะสั้น เป็นผลที่เกิดต่อเนื่องจาก Outputs

$I_2 = \text{Impact}$ คือ ผลกระทบในระยะยาว ซึ่งจะเกิดต่อเนื่องจาก Effect ผลกระทบระยะยาวนี้

จะเกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ซึ่งถือว่าเป็นผลระดับสุดท้าย

2.4.3 ประเภทการประเมินผลโครงการ

United Nations แบ่งประเภทของการประเมินผล ตามช่วงเวลาออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) การประเมินก่อนเริ่มโครงการ (Ex-ante Evaluation) คือ การประเมินความเหมาะสมของโครงการ ซึ่งอาจถือเป็นการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมของโครงการ เพื่อเป็นการศึกษาเบื้องต้นก่อนที่จะนำโครงการไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ

2) การติดตามโครงการ (Project Monitoring) เป็นการติดตามระหว่างการทำงานตามโครงการ เพื่อพิจารณาข้อมูลด้านการใช้จ่ายหรือทรัพยากรของโครงการ โดยมีประโยชน์ในแง่ของการควบคุมและกำกับโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

3) การประเมินผลในระหว่างการทำงานตามโครงการ (On-going Evaluation) เป็นการประเมินผลเมื่อโครงการดำเนินงานไปได้ระยะหนึ่งหรือประมาณครึ่งทาง โดยพิจารณาข้อมูลด้านการใช้จ่ายหรือทรัพยากรรวมถึงผลได้ และผลกระทบของโครงการ เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้บริหารโครงการ ทั้งนี้เน้นที่การให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อไปให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4) การประเมินผลหลังจากการที่โครงการสิ้นสุด (Ex-post Evaluation) เป็นการวิเคราะห์ในเชิงลึกและมีรายละเอียดมากกว่า On-going Evaluation เพื่อให้ได้มาซึ่งการสรุปบทเรียนในแง่ของการกำหนดนโยบาย แผนงาน และการจัดทำโครงการใหม่ในอนาคต

2.5 วิธีการประเมินผล

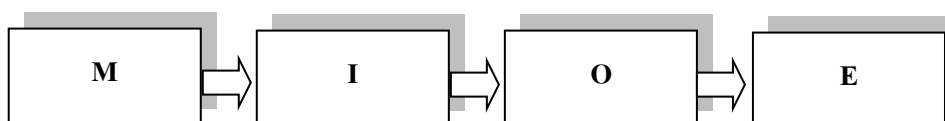
2.5.1 ประเภทการประเมินผล

การดำเนินงานภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2565-2570 ได้เริ่มดำเนินการในปี 2565 เป็นปีแรก และมีแผนบูรณาการที่จะต้องดำเนินการถึงปี 2570 การประเมินผลครั้งนี้เป็นการประเมินผลระหว่างการทำงาน (On-going Evaluation) จึงมีขอบเขตเฉพาะผลได้เบื้องต้นและผลกระทบระยะสั้น การประเมินผลระหว่างโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ ภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2565-2570 ประเมินผลกระทบระยะสั้นที่เกษตรกรในพื้นที่ได้รับการดำเนินโครงการฯ ในปี 2565 และความพึงพอใจที่เกษตรกรในพื้นที่ได้รับ

จากการดำเนินโครงการฯ รวมทั้ง วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

2.5.2 รูปแบบการประเมินผล

จากการศึกษาแนวคิดและแบบจำลองการติดตามประเมินผล ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินผลของ โดนัลด์ เคริกแพททริก ในส่วนของการฝึกอบรม และนำความรู้มาใช้ประโยชน์ รวมทั้งประยุกต์ในการกำหนดรูปแบบการประเมินในครั้งนี้เป็นรูปแบบการประเมินผลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ซึ่งประกอบด้วย การบริหารจัดการ (Management) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ผลได้ (Outputs) และผลกระทบระยะสั้น (Effects) หรือ MIOE ดังนี้

1) การบริหารจัดการ (M: Management) คือ การจัดโครงสร้างการบริหารโครงการ การดำเนินงานตามแผนการติดตามกำกับงาน การประสานงานระหว่างหน่วยงานและภายในหน่วยงาน การประสานงานกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำในช่วงเริ่มดำเนินงานโครงการใหม่ๆ และระหว่างการทำงานโครงการ การพิจารณาเพื่อที่จะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานในโครงการ

2) ปัจจัยนำเข้าของโครงการ (I : Input) คือ ปัจจัยหรือทรัพยากรที่ใช้ในการจัดทำโครงการ ได้แก่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร พื้นที่ หลักสูตร /กิจกรรมการฝึกอบรม และปัจจัยการผลิตอื่นๆ โดยพิจารณาถึงความสอดคล้องในการนำปัจจัยต่างๆ มาใช้ในโครงการ

3) ผลได้ของโครงการ (O : Output) คือ ผลที่ได้รับจากการใส่ปัจจัยเข้าไปในกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ ได้แก่ ผลจากการทำกิจกรรมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ การฝึกอบรมที่ได้รับ จำนวนปัจจัยที่ได้รับ เป็นต้น

4) ผลกระทบระยะสั้น (E : Effect) คือ ผลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากผลได้ เป็นผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และมีศักยภาพหรือแนวโน้มที่จะเกิดผลกระทบในระยะยาวต่อไปหรือไม่และอย่างไร ได้แก่ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบจากการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เป็นต้น

2.5.3 ประเด็นและตัวชี้วัด

ประเด็นการประเมินผล	ตัวชี้วัด
ส่วนที่ 1 การดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ 1. การบริหารจัดการโครงการ 1.1 การจัดตั้งองค์กรบริหารโครงการ 1.2 การดำเนินงานขององค์กรบริหารโครงการ	- มีการจัดตั้งองค์กรบริหารโครงการ - จำนวนคณะกรรมการชุดต่างๆ ที่ได้รับการแต่งตั้ง - องค์ประกอบของคณะกรรมการชุดต่างๆ - มีการประชุมเพื่อการขับเคลื่อนโครงการ - มีการจัดทำแผนสนับสนุน - มีการติดตามกำกับงาน - มีการประชาสัมพันธ์โครงการ
2. ปัจจัยนำเข้าโครงการ 2.1 แผนการดำเนินงาน 2.2 การใช้งบประมาณ 2.3 สภาพแวดล้อม/บริบท 2.4 การฝึกอบรม 2.5 ปัจจัยที่แจกจ่ายแก่เกษตรกร	- จำนวนหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการตามแผน - จำนวนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรม (งบประมาณที่ได้รับสนับสนุน) - ร้อยละการใช้จ่ายงบประมาณ - สภาพภาพครัวเรือนเกษตรกรในแต่ละเขตพื้นที่ - จำนวนเกษตรกรและร้อยละ ที่ได้รับการอบรม - จำนวนเกษตรกรและร้อยละ ที่ได้รับปัจจัยการผลิต
3. ผลได้ของโครงการ	- ร้อยละของเกษตรกรได้ประโยชน์จากการอบรม - จำนวนเกษตรกรและร้อยละ ที่นำไปจ่ายไปใช้
4. ผลกระทบ	การเปลี่ยนแปลงหลังการเข้าร่วมโครงการฯ - ร้อยละของรายได้จากกิจกรรมโครงการฯ - ร้อยละของรายจ่ายด้านการผลิตในฟาร์มหลังดำเนินกิจกรรม - ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน - ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงการออมเงิน - ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงหนี้สินครัวเรือน - ร้อยละของการลดต้นทุนการผลิต
ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของภาครัฐ	- ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่มีต่อการดำเนินโครงการ/แผนงานของหน่วยงานต่างๆ ในแต่ละเขตพื้นที่
ส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ	- ปัญหาและข้อเสนอต่างๆ จากการติดตามประเมินผล

2.5.4 การรวบรวมข้อมูล

1) วิธีการรวบรวมข้อมูล การประเมินผลครั้งนี้เป็นการประเมินผลที่นำการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ มาใช้ร่วมกับการเก็บข้อมูลโดยการสำรวจด้วยตัวอย่าง โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้จัดทำแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวได้กำหนดเป็นคำถามปิด (Closed – End Questions) คือ คำถามที่ตั้งคำตอบไว้แล้ว เพื่อให้ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเฉพาะคำตอบที่ต้องการ และคำถามเปิด (Opened – End Questions) ซึ่งเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้ตอบคำถามอย่างอิสระ

2) แหล่งข้อมูลศึกษาได้จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ

2.1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

(1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จาก 2 แหล่ง คือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ โดยการใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆที่รับผิดชอบในพื้นที่โครงการฯ และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

(2) ขั้นตอนและวิธีการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยมีขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 เก็บรวบรวมรายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจากแต่ละหน่วยงานที่ดำเนินการในช่วงไตรมาส 2 ปีงบประมาณ 2565 และนำมากำหนดขนาดเกษตรกรตัวอย่าง โดยกำหนดให้มีความผิดพลาดได้ 10% (ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เป็น 0.10 เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณ) โดยใช้หลักการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Yamane's สูตรที่ใช้ในการคำนวณจำนวนเกษตรกรตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = จำนวนเกษตรกรตัวอย่าง

N = จำนวนเกษตรกรทั้งหมด

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ กำหนด $e = 10\%$ หรือ 0.10

จากการรวบรวมจำนวนเกษตรกรทั้งหมดของทุกหน่วยงานทั้งสิ้น 2,921 ราย คำนวณหาขนาดตัวอย่างตามสูตร Yamane's จะได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 96.69 ราย หรือ 97 ราย แต่เนื่องจากในการคำนวณงบประมาณสามารถสำรวจได้ 157 ตัวอย่าง

2) จัดสรรจำนวนเกษตรกรตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนกับจำนวนเกษตรกรในแต่ละหน่วยงาน (Proportion Allocation) แล้วสุ่มเลือกเกษตรกรในแต่ละหน่วยงานด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายและไม่ใส่คืน (Simple Random Sampling without Replacement หรือ SRS) โดยใช้ตารางเลขสุ่ม (Random Number Table)

2.2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารโครงการและรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ได้แก่ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช

3) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 แบบ คือ

3.1) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจากการสังเกต หรือการพิจารณาเอกสารรายงาน และการอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของโครงการ เช่น สภาพความเป็นอยู่หรือคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของสมาชิกโครงการ การทำกิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริม การมีส่วนร่วม และการพึ่งพาตนเองได้ของสมาชิก รวมทั้งปัญหา และอุปสรรคด้านต่างๆ

3.2) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis)

(1) การวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) อธิบายลักษณะของข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม ได้แก่ ผลรวม ร้อยละ ค่าเฉลี่ย โดยแจกแจงความถี่ จัดกลุ่มประเภทของข้อมูล แล้วนำมาเสนอในรูปตารางและแผนภูมิ เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่เป็นตัวเลขหรืออธิบายให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในแต่ละตัวชี้วัดในการประเมินผล เช่น เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับแผนหรือเป้าหมาย

(2) การวัดระดับความคิดเห็น/ความพึงพอใจ โดยนำเครื่องมือการวัดเชิงคุณภาพของ Rensis Likert ที่เรียกว่า ลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) มาใช้ ซึ่งการประเมินผลครั้งนี้ได้แปลผลระดับความคิดเห็น/ความพึงพอใจเพื่อตัดสินคุณค่าว่าอยู่ในเกณฑ์มาก ปานกลาง และน้อย โดยแทนค่าในสูตรจะได้ช่วงคะแนนเฉลี่ย = $(3-1)/3 = 0.66$ และกำหนดระดับความสำเร็จตั้งแต่คะแนน 1 ถึง 3

การกำหนดระดับคะแนนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของความคิดเห็น/ความพึงพอใจ

ค่าคะแนน	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
1	1.00 – 1.66	เห็นด้วย/พึงพอใจน้อย
2	1.67 – 2.33	เห็นด้วย/พึงพอใจปานกลาง
3	2.34 – 3.00	เห็นด้วย/พึงพอใจมาก

2.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผล

ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงโครงการให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พร้อมทั้ง ใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจปรับปรุงแผนการดำเนินงานในปีต่อไป

บทที่ 3 ผลการประเมิน

ประเด็นการประเมินผลในบทนี้พิจารณา 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ผลการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพื้นที่ ในแต่ละกิจกรรมของหน่วยงานที่ดำเนินการแก่เกษตรกรโดยตรง ซึ่งแบ่งเป็น 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) ปัจจัยนำเข้า 3) ด้านผลได้ และ 4) ผลกระทบที่เกิดขึ้น ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของเกษตรกร และส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการประเมินผลการดำเนินงานแต่ละกิจกรรม

3.1 การบริหารจัดการโครงการ (Management)

3.1.1 องค์กรบริหารโครงการในปัจจุบัน

1) คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ และอธิบดีกรมชลประทาน เป็นเลขานุการฯ

2) คณะอนุกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ เป็นเลขานุการฯ และผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ เป็นผู้ช่วยเลขานุการฯ มีหน้าที่ ดำเนินโครงการและจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกำกับ ประสาน และติดตามการดำเนินงานแก้ไขปัญหาและพัฒนาสิ่งแวดล้อมโครงการฯ

3) คณะอนุกรรมการพัฒนาอาชีพโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธาน ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นเลขานุการฯ เจ้าหน้าที่สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ และหัวหน้ากลุ่มช่วยเหลือเกษตรกรและโครงการพิเศษ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นผู้ช่วยเลขานุการฯ มีหน้าที่ ดำเนินโครงการและจัดทำแผนพัฒนาอาชีพและดำเนินงานโครงการ รวมทั้ง กำกับ ประสาน และติดตามการดำเนินงานพัฒนาอาชีพโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

คณะอนุกรรมการพัฒนาอาชีพโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาอาชีพ ตามแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ.2565 - 2570 มีผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เขตตรวจราชการที่ 5 เป็นประธาน เกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นรองประธาน หัวหน้ากลุ่มช่วยเหลือเกษตรกรและโครงการพิเศษ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเลขานุการฯ เจ้าหน้าที่กองประสานงานโครงการพระราชดำริ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นผู้ช่วยเลขานุการฯ มีหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาอาชีพ แผนปฏิบัติราชการประจำปี ดำเนินงานโครงการ และประสานติดตาม เร่งรัดการดำเนินงาน โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

4) คณะอนุกรรมการประสานการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย แม่ทัพภาคที่ 4 เป็นที่ปรึกษา ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นประธาน รองอธิบดีกรมชลประทาน เป็นรองประธาน ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นเลขานุการฯ ผู้แทนจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้แทนสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้แทนสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นผู้ช่วยเลขานุการฯ มีหน้าที่ จัดทำแผนปฏิบัติการ แผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประสานการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง กำหนดแนวทางและดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์ และปฏิบัติการด้านจิตวิทยาต่อกลุ่มเป้าหมายต่างๆ รวมทั้งอำนวยการ ประสานและสนับสนุนการปฏิบัติให้การดำเนินงานเป็นไปตามแนวพระราชดำริ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด

5) ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกรมชลประทานเป็นหน่วยงานแกนกลางสนับสนุนการดำเนินงาน มีหน้าที่ เป็นสำนักงานเลขานุการของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการประสานการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมทั้งบริหารการดำเนินงาน ปฏิบัติการ แก้ไขปัญหาอุปสรรคและติดตามผลการดำเนินงานของโครงการฯ

3.1.2 การดำเนินงานขององค์กรบริหารโครงการ

ในปี 2565 ได้มีการจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาอาชีพโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง และประชุมคณะทำงานพัฒนาอาชีพ ตามแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

3.2 ปัจจัยนำเข้าโครงการ

3.2.1 แผนการดำเนินงาน และการเบิกจ่ายงบประมาณ

1) มาตรการ กลยุทธ์ แผนงาน/โครงการ

1.1) แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2565 – 2570 ประกอบด้วย 6 มาตรการ ดังนี้

- มาตรการที่ 1 สงวน อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- มาตรการที่ 2 ควบคุม ป้องกันมลพิษและเสริมสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- มาตรการที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ
- มาตรการที่ 4 พัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคเกษตร
- มาตรการที่ 5 เพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง
- มาตรการที่ 6 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

1.2 งบประมาณ โครงการ สำหรับแผนพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ 2565 ประกอบด้วย มาตรการภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ปี 2565 – 2570 คือ มาตรการที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ มาตรการที่ 4 พัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคเกษตร มาตรการที่ 5 เพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง และมาตรการที่ 6 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มีจำนวนแผนงาน/โครงการทั้งสิ้น 170 โครงการ งบประมาณจำนวน 158.18 ล้านบาท

2) การเบิกจ่ายงบประมาณ

ในด้านการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ภาคเกษตร โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไตรมาส 3 ทุกหน่วยงานเบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งสิ้น 77.64 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 49.09 ทั้งนี้ ในการเบิกจ่ายงบประมาณทุกหน่วยงาน ได้จัดส่งผลการเบิกจ่ายให้กับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช รวบรวมในภาพรวมของโครงการ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สรุปงบประมาณแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ภาคเกษตร โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์/หน่วยงาน	แผนงาน		ผลการเบิกจ่าย		หมายเหตุ
	โครงการ	งบประมาณ (บาท)	เบิกจ่ายรวม (บาท)	ร้อยละ	
มาตรการที่ 3 : บริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ	40	76,586,948	48,713,686	63.61	
กลยุทธ์ที่ 1 : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการดิน	15	10,617,115	5,056,940	47.63	
1. สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช	6	10,013,600	5,049,440	50.43	งบปกติ
2. สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา	2	77,175	-	-	งบปกติ
3. สถานีพัฒนาที่ดินพัทลุง	7	526,340	7,500	1.42	งบปกติ
กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	25	65,969,833	43,656,746	66.18	
1. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาปากพนังล่าง	15	50,265,000	38,721,064	77.03	งบปกติ
2. สำนักงานจัดรูปที่ดินและจัดระบบเพื่อเกษตรกรรมที่ 31	2	12,990,023	2,288,650	17.62	งบปกติ
3. ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ	1	30,000	30,000	100.00	งบปกติ
4. สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 6 ตรัง	6	2,634,811	2,617,032	99.33	งบปกติ
5. อบต. ไสหมาก	1	50,000	-	-	งบท้องถิ่น
มาตรการที่ 4 : พัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคเกษตร	89	66,038,422	26,418,076	40.00	
กลยุทธ์ที่ 1 : เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและความสามารถในการแข่งขัน	21	49,868,940	15,789,804	31.66	
1. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช	2	176,520	78,721	44.60	งบปกติ
2. ศูนย์วิจัยข้าวนครศรีธรรมราช	1	196,000	149,185	76.11	งบปกติ
3. ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุราษฎร์ธานี	1	38,653,000	10,492,650	27.15	งบปกติ
4. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช	4	243,000	188,000	77.37	งบปกติ
5. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง	1	17,000	17,000	100.00	งบปกติ
6. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา	1	19,600	6,600	33.67	งบปกติ
7. ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ	7	10,144,400	4,607,662	45.42	งบปกติ
8. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช	1	95,000	24,906	26.22	งบปกติ
9. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพัทลุง	1	62,700	29,945	47.76	งบปกติ
10. การยางแห่งประเทศไทยจังหวัดนครศรีธรรมราช	1	130,860	71,615	54.73	งบปกติ
11. การยางแห่งประเทศไทยจังหวัดพัทลุง	1	130,860	123,520	94.39	งบปกติ
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาอาชีพภาคเกษตรสู่ความมั่นคงและยั่งยืน	53	14,484,452	9,585,671	66.18	
1. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช	1	53,250	53,250	100.00	งบปกติ
2. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง	2	49,503	39,321	79.43	งบปกติ
3. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา	2	53,400	53,400	100.00	งบปกติ
4. สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช	6	127,000	126,975	99.98	งบปกติ
5. สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง	5	95,000	95,000	100.00	งบปกติ
6. กศน.อำเภอป่าพะยอม	1	2,929	-	-	งบปกติ
7. สำนักงานเกษตรอำเภอระโนด	5	107,000	100,000	93.46	งบปกติ
8. ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช	1	35,000	-	-	งบปกติ
9. สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช	1	44,100	1,720	3.90	งบปกติ
10. สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง	1	18,100	15,515	85.72	งบปกติ

ตารางที่ 1 สรุปงบประมาณแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ภาคเกษตร โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ต่อ)

	แผนงาน		ผลการเบิกจ่าย		หมายเหตุ
	โครงการ	งบประมาณ (บาท)	เบิกจ่ายรวม (บาท)	ร้อยละ	
11. เทศบาลตำบลแหลมโดนด	2	1,700,000	1,700,000	100.00	งบปกติ
12. ศูนย์พัฒนาประมงพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ	4	1,303,570	1,110,312	85.17	งบปกติ
13. ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ	15	9,084,000	4,590,208	50.53	งบ กปร.
14. สำนักงานพลังงานจังหวัดนครศรีธรรมราช	1	278,000	278,000	100.00	งบปกติ
15. สถาบันวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	2	1,141,200	1,141,200	100.00	งบ กปร.
16. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช	1	375,500	264,810	70.52	งบปกติ
17. สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช	3	16,900	15,960	94.44	งบปกติ
กลยุทธ์ที่ 3 : สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร	15	1,685,030	1,042,601	61.87	
1. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช	1	64,780	-	-	งบ กปร.
2. ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ	7	1,200,000	622,351	51.86	งบปกติ
3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช	2	296,250	296,250	100.00	งบท้องถิ่น
4. สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสงขลา	1				
5. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 8	1	10,000	10,000	100.00	งบปกติ
6. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช	1	98,800	98,800	100.00	งบปกติ
7. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดพัทลุง	1	9,500	9,500	100.00	งบปกติ
8. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดสงขลา	1	5,700	5,700	100.00	งบปกติ
มาตรการที่ 5 : เพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง	15	11,092,413	778,369	7.02	
กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาอาชีพนอกภาคเกษตร	11	2,344,533	193,489	8.25	
1. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช	1	54,760	54,760	100.00	งบปกติ
2. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง	1	29,159	-	-	งบปกติ
3. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา	1	5,800	5,800	100.00	งบปกติ
4. สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 22 นครศรีธรรมราช	1	35,000	32,350	92.43	งบปกติ
5. ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ 10	1	92,659	92,659	100.00	งบปกติ
6. กศน.อำเภอป่าพะยอม	4	13,120	7,920	60.37	งบปกติ
7. สำนักงาน กศน. จังหวัดนครศรีธรรมราช	1	2,104,035	-	-	งบปกติ
8. อบต. ไสหมาก	1	10,000	-	-	งบท้องถิ่น
กลยุทธ์ที่ 2 : สร้างมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยว	1	3,310,200	-	-	
1. สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช	1	3,310,200	-	-	งบพัฒนาจังหวัด
กลยุทธ์ที่ 3 : การเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง	3	5,437,680	584,880	10.76	
1. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช	1	4,972,800	120,000	2.41	งบปกติ
2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช	2	464,880	464,880	100.00	งบท้องถิ่น
มาตรการที่ 6 : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	26	4,460,645	1,733,701	38.87	
กลยุทธ์ที่ 1 : อำนวยการและประสานงาน	6	107,900	69,130	64.07	
1. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช	3	38,000	27,650	72.76	งบปกติ
2. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง	1	10,000	-	-	งบปกติ
3. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา	1	40,800	22,380	54.85	งบปกติ
4. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช	1	19,100	19,100	100.00	งบปกติ
กลยุทธ์ที่ 2 : เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม	10	1,925,945	406,631	21.11	
1. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช	7	293,945	206,136	70.13	งบปกติ
2. ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ	2	1,620,000	200,495	12.38	งบปกติ
3. สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง	1	12,000	-	-	งบปกติ

ตารางที่ 1 สรุปงบประมาณแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ภาคเกษตร โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ต่อ)

	แผนงาน		ผลการเบิกจ่าย		หมายเหตุ
	โครงการ	งบประมาณ (บาท)	เบิกจ่ายรวม (บาท)	ร้อยละ	
กลยุทธ์ที่ 3 : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการติดตามประเมินผล	8	1,421,800	535,594	37.67	
1. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช	3	42,500	25,000	58.82	งบปกติ
2. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง	1	5,700	-	-	งบปกติ
3. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 8	1	15,600	-	-	งบปกติ
4. กศน.อำเภอป่าพะยอม	1	12,000	12,000	100.00	งบปกติ
5. ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ	1	1,000,000	313,034	31.30	งบปกติ
6. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 สุราษฎร์ธานี	1	346,000	185,560	53.63	งบปกติ
กลยุทธ์ที่ 4 : เผยแพร่ประชาสัมพันธ์	2	1,005,000	722,346	71.88	งบปกติ
1. ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ	1	1,000,000	722,346	72.23	งบปกติ
2. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง	1	5,000	-	-	งบปกติ
รวมทั้งหมด	170	158,178,428	77,643,832	49.09	

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช

หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2565

3.2.2 การประสานงานในการดำเนินโครงการฯ และการบูรณาการโครงการฯ ระหว่างหน่วยงาน

หน่วยงานต่างๆ ที่ร่วมดำเนินการโครงการฯ ได้มีการวางแผนดำเนินงานของหน่วยงาน โดยดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นไปในลักษณะการร่วมกันให้ความช่วยเหลือแบ่งปันข้อมูล อย่างไรก็ตาม ยังคงมีลักษณะที่ต่างหน่วยงานต่างปฏิบัติตามภารกิจ แผนงานของแต่ละหน่วย การบูรณาการค่อนข้างน้อย สาเหตุที่สำคัญจากการสอบถามเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ประการที่ 1 แต่ละหน่วยงานมีแผนการปฏิบัติราชการที่แน่ชัดและกิจกรรมที่แต่ละหน่วยงานปฏิบัติจะสอดคล้องกับภารกิจหลัก เพราะฉะนั้น การบูรณาการยังคงมีน้อย ทั้งลักษณะบูรณาการเชิงพื้นที่ เชิงบุคคล และการบูรณาการงาน ประการที่ 2 แต่ละหน่วยงานต้องรีบปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ประการที่ 3 มีสภาพปัญหาที่หลากหลายและแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ดังนั้น บางหน่วยงานอาจจำเป็นต้องลงในพื้นที่ที่มีปัญหาแตกต่างกัน ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ได้มีข้อเสนอแนะว่าในแต่ละปีงบประมาณ ก่อนเริ่มปีงบประมาณใหม่ ควรจัดให้หน่วยงานต่างๆ ได้ร่วมจัดทำแผนปฏิบัติงานอย่างบูรณาการ ทั้งกิจกรรม พื้นที่ และตัวเกษตรกร โดยนำโครงการ/ กิจกรรมของแต่ละหน่วยงานมาพิจารณา ร่วมกันเพื่อคัดเลือกพื้นที่ เกษตรกร และกิจกรรมที่สามารถบูรณาการร่วมกันได้อย่างจริงจัง ตามสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกร ทั้งนี้ ในการประชาสัมพันธ์แต่ละหน่วยงานใช้หน่วยงานระดับอำเภอ และพื้นที่ รวมทั้ง เกษตรกรอาสาและผู้นำชุมชนในการประสานกับเกษตรกรในการสมัครเข้าร่วมโครงการ

โดยสรุปประเด็นในด้านปัจจัยนำเข้า มีการแต่งตั้งองค์กรบริหารในรูปอนุกรรมการ/คณะทำงานเพื่อกำหนดนโยบาย แผนการดำเนินงาน รวมทั้ง กำหนดแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ และจัดทำและดำเนินงานตามแผนพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ ภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในปี 2565-2570 ซึ่งแผนพัฒนาอาชีพฯ ประกอบด้วย มาตรการที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากร ดินและน้ำ มาตรการที่ 4 พัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคเกษตร มาตรการที่ 5 เพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง และมาตรการที่ 6 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ทั้งนี้ หน่วยงานต่างๆ ที่ร่วมดำเนินการโครงการฯ ได้มีการวางแผนดำเนินงานของหน่วยงาน โดยดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นไปในลักษณะการร่วมกันให้ความช่วยเหลือแบ่งปันข้อมูล อย่างไรก็ตามยังคงมีลักษณะที่ต่างหน่วยงานต่างปฏิบัติ ยังคงค่อนข้างไม่อยู่ในลักษณะของการบูรณาการ โดยการเบิกจ่ายงบประมาณ ทุกหน่วยงานเบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งสิ้น ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2565 จำนวน 77.64 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 49.09 ทั้งนี้ ในการเบิกจ่ายงบประมาณทุกหน่วยงานได้จัดส่งผลการเบิกจ่ายให้กับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราชรวบรวมในภาพรวมของโครงการ

3.2.3 ด้านสภาพแวดล้อม / บริบท

1) สภาพครัวเรือนเกษตรกรและพื้นที่ถือครองการเกษตร

1.1) เพศ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.47 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 46.53

1.2) อายุ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.94 รองลงมา คือ มีอายุ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.47 ช่วงอายุระหว่าง 41 – 50 คิดเป็นร้อยละ 23.61 ช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 คิดเป็นร้อยละ 9.72 และช่วงอายุระหว่าง 21 – 30 คิดเป็นร้อยละ 6.25

1.3) ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 59.72 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 23.61 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 8.33 ระดับ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 5.56 และจบการศึกษาระดับ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 2.78 (ตารางที่ 2)

1.4) จำนวนสมาชิก และแรงงานในครัวเรือน จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน เฉลี่ย 3.16 คนต่อครัวเรือน โดยมีสมาชิกใช้แรงงานในการเกษตร เฉลี่ย 1.35 คนต่อครัวเรือน ใช้แรงงานนอกการเกษตร เฉลี่ย 0.56 คนต่อครัวเรือน และสมาชิกที่ไม่ได้ใช้แรงงานในการเกษตร (คนชรา เด็ก) เฉลี่ย 1.25 คนต่อครัวเรือน (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

หน่วย : ราย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	144	100.00
- ชาย	67	46.53
- หญิง	77	53.47
2. อายุของหัวหน้าครัวเรือน	144	100.00
ช่วงอายุ		
- 21 – 30 ปี	9	6.25
- 31 – 40 ปี	14	9.72
- 41 – 50 ปี	34	23.61
- 51 – 60 ปี	46	31.94
- 61 ปีขึ้นไป	41	28.47
3. การศึกษา	144	100.00
- ไม่ได้เรียน	0	-
- ประถมศึกษา	86	59.72
- มัธยมศึกษา	34	23.61
- ปวช	4	2.78
- ปวส	8	5.56
- ปริญญาตรี	12	8.33

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 3 จำนวนสมาชิกและแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร

หน่วย : คน/ครัวเรือน

สมาชิกในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน	3.16	100.00
- แรงงานในการเกษตร	1.35	42.69
- แรงงานนอกเกษตร	0.56	17.79
- ไม่ได้ใช้แรงงานในการเกษตร (คนชรา/เด็ก)	1.25	39.53

ที่มา : จากการสำรวจ

2) การถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

2.1) การใช้ที่ดินทำประโยชน์ในพื้นที่ทางการเกษตรของครัวเรือนเกษตร พบว่า มีจำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร เฉลี่ย 12.91 ไร่ต่อครัวเรือน มีการใช้ประโยชน์พื้นที่ในการปลูกไม้ยืนต้นมากที่สุด เฉลี่ย 7.07 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 54.82 รองลงมาเป็นพื้นที่ทำนา เฉลี่ย 3.74 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 28.97 สวนผสม เฉลี่ย 0.88 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 6.82 ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เฉลี่ย 0.33 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 2.55 พื้นที่/ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 0.32 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 2.44 สวนผลไม้ เฉลี่ย 0.29 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 2.22 สวนผัก เฉลี่ย 0.18 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 1.39 และไม้ดอก เฉลี่ย 0.10 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 0.77 ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 การใช้ที่ดินทำประโยชน์ทางการเกษตร

หน่วย : ไร่/ครัวเรือน

รายการ	การใช้ประโยชน์ที่ดิน	
	เฉลี่ย	ร้อยละ
นาข้าว	3.74	28.97
ไม้ดอก	0.10	0.77
สวนผลไม้	0.29	2.22
ไม้ยืนต้น	7.07	54.82
สวนผัก	0.18	1.39
พื้นที่/ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	0.32	2.44
ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	0.33	2.55
สวนผสม	0.88	6.82
รวมพื้นที่การเกษตร	12.91	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

3) รายได้และรายจ่ายเงินสดทางการเกษตร

จากการสำรวจครัวเรือนเกษตรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ มีรายได้และรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรของครัวเรือน ซึ่งประกอบด้วย รายได้เงินสดทางการเกษตร เฉลี่ย 140,625 บาทต่อครัวเรือน รายจ่ายเงินสดทางการเกษตร เฉลี่ย 60,298 บาทต่อครัวเรือน และมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร เฉลี่ย 80,327 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งประกอบด้วยรายได้สุทธิทางพืชมากที่สุด เฉลี่ย 56,131 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 69.88 รองลงมาเป็นรายได้สุทธิทางประมง เฉลี่ย 11,986 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 14.92 รายได้สุทธิทางสัตว์ เฉลี่ย 7,573 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 9.43 และรายได้สุทธิอื่นๆ เฉลี่ย 4,637 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 5.77 (ตารางที่ 5) โดยมีองค์ประกอบของรายได้และรายจ่ายเงินสดทางการเกษตร มีดังนี้

3.1) รายได้และรายจ่ายทางพืช

รายได้เงินสดทางการเกษตรด้านพืช มีมูลค่าเฉลี่ย 78,729 บาทต่อครัวเรือน โดยเป็นรายได้จาก ไม้ยืนต้น (ปาล์มน้ำมัน ยางพารา สวนผสม มะพร้าว) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.18 รองลงมา รายได้จากนาข้าว คิดเป็นร้อยละ 13.02 รายได้จากพืชผัก คิดเป็นร้อยละ 3.61 และรายได้อื่นๆ (ไม้ผล ไม้ดอกไม้ประดับ หญ้าเลี้ยงสัตว์) คิดเป็นร้อยละ 1.19

ส่วนรายจ่ายทางพืช มีมูลค่าเฉลี่ย 22,598 บาทต่อครัวเรือน โดยเป็นรายจ่ายจาก ไม้ยืนต้น (ปาล์มน้ำมัน ยางพารา สวนผสม มะพร้าว) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.12 รองลงมาเป็นรายจ่ายจากนาข้าว คิดเป็นร้อยละ 37.80 รายจ่ายจากพืชผัก คิดเป็นร้อยละ 2.03 และรายจ่ายอื่นๆ (ไม้ผล ไม้ดอกไม้ประดับ หญ้าเลี้ยงสัตว์) คิดเป็นร้อยละ 2.06 (ตารางที่ 6)

3.2) รายได้และรายจ่ายทางสัตว์

รายได้เงินสดทางสัตว์ มีมูลค่าเฉลี่ย 19,817 บาทต่อครัวเรือน โดยเป็นรายได้จากการเลี้ยงแพะมากที่สุด เฉลี่ย 9,198 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 46.41 รองลงมา เป็นรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อ เฉลี่ย 7,876 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 39.74 รายได้จากการเลี้ยงไก่ เฉลี่ย 1,412 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 7.12 และรายได้จากการเลี้ยงสุกร เฉลี่ย 1,331 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 6.72 ตามลำดับ

ส่วนรายจ่ายเงินสดทางสัตว์ มีมูลค่าเฉลี่ย 12,243 บาทต่อครัวเรือน โดยเป็นรายจ่ายจากการเลี้ยงโคเนื้อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.06 รองลงมา เป็นรายจ่ายจากการเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 40.23 รายจ่ายจากการเลี้ยงไก่ คิดเป็นร้อยละ 6.96 และรายจ่ายจากการเลี้ยงสุกร คิดเป็นร้อยละ 3.75 (ตารางที่ 7)

3.3 รายได้และรายจ่ายทางประมง

รายได้เงินสดทางประมง มีมูลค่าเฉลี่ย 22,026 บาทต่อครัวเรือน โดยเป็นรายได้จากการเลี้ยงกุ้ง เฉลี่ย 18,172 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 82.50 และรายได้จากการเลี้ยงปลาต่างๆ เฉลี่ย 3,855 บาทต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 17.50

ส่วนรายจ่ายทางประมง มีมูลค่า 10,041 บาทต่อครัวเรือน ประกอบด้วย รายจ่ายจากการเลี้ยงกุ้ง คิดเป็นร้อยละ 91.57 และรายจ่ายจากการเลี้ยงปลาต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 8.43 (ตารางที่ 8)

3.4) ภาวะหนี้สินของครัวเรือน

ครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.96 ไม่มีหนี้สินค้างชำระช่วงปลายปีเพาะปลูก และร้อยละ 49.04 มีหนี้สินค้างชำระในช่วงปลายปีเพาะปลูก เฉลี่ยครัวเรือนละ 193,893 บาท (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 5 รายได้และรายจ่ายเงินสดทางการเกษตรของครัวเรือน

หน่วย : บาท/ครัวเรือน

รายการ	เป็นเงิน	ร้อยละ
1) รายได้เงินสดทางการเกษตร	140,625	100.00
ทางพืช	78,729	55.99
ทางสัตว์	19,817	14.09
ทางประมง	22,026	15.66
รายได้ อื่นๆ	20,053	14.26
2) รายจ่ายเงินสดทางการเกษตร	60,298	100.00
ทางพืช	22,598	37.48
ทางสัตว์	12,243	20.30
ทางประมง	10,041	16.65
รายจ่าย อื่นๆ	15,416	25.57
3) รายได้สุทธิทางการเกษตร	80,327	100.00
ทางพืช	56,131	69.88
ทางสัตว์	7,573	9.43
ทางประมง	11,986	14.92
รายได้สุทธิ อื่นๆ	4,637	5.77

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : รายได้เงินสดสุทธิเกษตร = รายได้เงินสดเกษตร - รายจ่ายเงินสดเกษตร

ตารางที่ 6 รายได้และรายจ่ายทางพืชของครัวเรือน

หน่วย : บาท/ครัวเรือน

รายการ	รายได้		รายจ่าย	
	เป็นเงิน	ร้อยละ	เป็นเงิน	ร้อยละ
1. นาข้าว	10,251	13.02	8,543	37.80
2. พืชผัก	2,842	3.61	458	2.03
3. ไม้ผล	841	1.07	437	1.93
- ทุเรียน	96	0.12	154	0.68
- มังคุด	554	0.70	163	0.72
- ส้มโอ	191	0.24	121	0.54
- มังคุด	554	0.70	163	0.72
4. ไม้ยืนต้น	64,699	82.18	13,133	58.12
- ยางพารา	12,143	15.42	331	1.46
- ปาล์มน้ำมัน	43,330	55.04	11,900	52.66
- มะพร้าว	2,501	3.18	35	0.16
- สวนผสม	6,726	8.54	867	3.84
5. ไม้ดอกไม้ประดับ	64	0.08	1	0.01
6. หญ้าเลี้ยงสัตว์	32	0.04	26	0.12
รวมทั้งสิ้น	78,729	100.00	22,598	100

ตารางที่ 7 รายได้และรายจ่ายทางสัตว์ ของครัวเรือน

หน่วย : บาท/ครัวเรือน

รายการ	รายได้		รายจ่าย	
	เป็นเงิน	ร้อยละ	เป็นเงิน	ร้อยละ
โคเนื้อ	7,876	39.74	6,007	49.06
สุกร	1,331	6.72	459	3.75
แพะ	9,198	46.41	4,926	40.23
ไก่	1,412	7.12	852	6.96
รวมปศุสัตว์	19,817	100.00	12,243	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 8 รายได้และรายจ่ายทางประมง ของครัวเรือน

รายการ	รวมรายได้ทางประมง		รวมรายจ่ายทางประมง	
	เป็นเงิน	ร้อยละ	เป็นเงิน	ร้อยละ
กุ้ง	18,172	82.50	9,194	91.57
ปลาต่างๆ	3,855	17.50	847	8.43
รวมประมง	22,026	100.00	10,041	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 9 ภาวะหนี้สินของครัวเรือน

รายการ	หน่วย : จำนวนครัวเรือน	
	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
มีหนี้สิน	77	49.04
ไม่มีหนี้สิน	80	59.96
รวมทั้งสิ้น	157	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

3.2.4 การรับทราบข้อมูลข่าวสารและการเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกร

1) การรับทราบข้อมูลโครงการฯ ของเกษตรกร จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ในเรื่องการรับทราบและเข้าใจในตัวโครงการในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.75 รับทราบจาก ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. ผู้นำกลุ่มเกษตรกร) รองลงมา รับทราบจากเจ้าหน้าที่เกษตร คิดเป็นร้อยละ 18.06 และเป็นการรับทราบจากแหล่งอื่นๆ เช่น คู่มือทัศน์/ฟังวิทยุ จากการพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ญาติ คิดเป็นร้อยละ 13.19

2) การสมัครเข้าร่วมโครงการฯ จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 57.59 สมัครเข้าร่วมโครงการฯ ผ่านผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. ผู้นำกลุ่มเกษตรกร) รองลงมา สมัครผ่านเจ้าหน้าที่เกษตร ร้อยละ 30.38 สมัครผ่านเพื่อนบ้าน ญาติ ร้อยละ 11.39 และสมัครผ่านนักเรียน ยุวชนเกษตร ครู/อาจารย์ ร้อยละ 0.63

3) การรับทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการฯ จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 99.31 รับทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการฯ เป็นอย่างดี และสามารถอธิบายแก่ผู้ที่เข้าไปติดตามประเมินผลได้ ในขณะที่มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ 0.69 รับทราบโครงการฯ แต่ไม่เข้าใจหรือไม่ทราบวัตถุประสงค์ของโครงการฯ (ตารางที่ 9)

4) เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการฯ/ร่วมกิจกรรม จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ถึงสาเหตุที่ได้เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรร้อยละ 26.75 เพื่อนบ้าน/ญาติมิตรชักชวนให้มาเข้าร่วมโครงการฯ รองลงมา เจ้าหน้าที่แนะนำ/ชักชวน คิดเป็นร้อยละ 19.28 เกษตรกรต้องการความรู้ด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 18.55 มีความคาดหวังรายได้ที่เพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 14.94 ต้องการลดรายจ่าย/ลดต้นทุนทางการเกษตรลง ร้อยละ 13.49 และได้รับความรู้ตรงกับตามความต้องการของตนเอง ร้อยละ 6.99 (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
แหล่งที่มาของข้อมูลการสมัครเข้าร่วมโครงการฯ	100.00
1. เจ้าหน้าที่เกษตร	18.06
2. ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. ผู้นำกลุ่มเกษตรกร)	68.75
3. อื่นๆ (คูโทรศัพท์/ฟังวิทยุ เพื่อนบ้าน ญาติ)	13.19
ช่องทางการสมัครเข้าร่วมโครงการฯ	100.00
1. เจ้าหน้าที่เกษตร	30.38
2. ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. ผู้นำกลุ่มเกษตรกร)	57.59
3. นักเรียน ยุวชนเกษตร ครู/อาจารย์	0.63
4. เพื่อนบ้าน ญาติ	11.39
การรับทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์โครงการฯ	100.00
1.รับทราบโครงการฯ และเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการฯ	99.31
2.รับทราบโครงการฯ แต่ไม่เข้าใจหรือไม่ทราบวัตถุประสงค์ของโครงการฯ	0.69

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 11 เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการฯ

รายการ	ร้อยละ
1. เจ้าหน้าที่แนะนำ/ชักชวน	19.28
2. เพื่อนบ้าน/ญาติมิตร/ชักชวน	26.75
3. ต้องการความรู้ด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น	18.55
4. คาดหวังรายได้ที่เพิ่มขึ้น	14.94
5. ต้องการลดรายจ่าย/ลดต้นทุน	13.49
7. ตรงกับความต้องการของตัวเอง	6.99

ที่มา : จากการสำรวจ

3.3 ด้านผลได้ ประเด็นการพิจารณาด้านผลได้ พิจารณาถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

3.3.1 การได้รับการฝึกอบรม และการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ทุกคนที่เป็นตัวอย่างได้เข้าร่วมการฝึกอบรม จากหน่วยงานที่ตนเข้าร่วมดำเนินการ โดยได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และเทคนิคต่างๆ ตามหลักวิธีการ ซึ่งการถ่ายทอดเทคโนโลยี ประกอบด้วยกิจกรรม การฝึกอบรม ฝึกภาคปฏิบัติ และมีการศึกษาดูงานจากแต่ละหน่วยงาน จากการศึกษาการนำความรู้ไปปฏิบัติหลังการเข้ารับการฝึกอบรม/ถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้ผลสรุปดังนี้

1) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดอบรมกิจกรรมการเลี้ยง ผึ้งโพรงและชันโรง และกิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพแพะลุ่มน้ำปากพนัง พบว่า เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติทุกราย คิดเป็นร้อยละ 100.00

2) สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดอบรมกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา อาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พบว่า เกษตรกรที่ผ่านการอบรมได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติทุกราย คิดเป็นร้อยละ 100.00

3) ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช จัดอบรมกิจกรรมการถ่ายทอด เทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์แก่เกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่ผ่านการอบรมได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติทุกราย คิดเป็นร้อยละ 100.00

4) สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดอบรมการจัดทำบัญชี ต้นทุนอาชีพ วิเคราะห์บัญชีต้นทุนอาชีพ พบว่า เกษตรกรที่ผ่านการอบรมได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติทุกราย คิดเป็นร้อยละ 100.00

5) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช จัดอบรมการพัฒนาการผลิตไม้ ผลคุณภาพ/การผลิตพืชผักปลอดภัย พบว่า เกษตรกรที่ผ่านการอบรมได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติทุกราย คิดเป็นร้อยละ 100.00

6) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดอบรมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีก และกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งทั้ง 3 กิจกรรม พบว่า เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 100.00

7) ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ จัดอบรมอาชีพเสริมการเลี้ยงกุ้งก้ามกราม พบว่า เกษตรกรไม่ได้้นำความรู้ที่ได้รับจากการ ฝึกอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เนื่องจากเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไม่ได้อยู่แล้ว จึงไม่ได้นำความรู้ไปปฏิบัติ

8) สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดอบรมการจัดระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำ พบว่า เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 100.00 และจัดสาธิต การทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน พบว่า เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเกษตรกรไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 50.00 เนื่องจากยังไม่ได้ ลงมือทำ

9) สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช การจัดอบรมการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีด้านการเกษตรแบบผสมผสาน และอบรมการส่งเสริมการอนุรักษ์และการเพิ่มมูลค่าพืชท้องถิ่นลุ่มน้ำ ปากพนัง(ตาลโตนด สมุนไพร กระจูด) ทั้ง 2 กิจกรรม พบว่า เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไป ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนการอบรมกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองลุ่มน้ำปากพนัง ต้นแบบ พบว่า เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 66.67 และเกษตรกร ไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 33.33 และการอบรมกลุ่มเกษตรกรต้นแบบด้าน การเกษตรตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (ข้าว) พบว่า เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไป ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 77.78 และเกษตรกรไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 22.22 (ตารางที่ 12)

จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ในเรื่องของการได้ใช้ประโยชน์และตรงกับความต้องการ/สภาพปัญหาหลังจากผ่านการฝึกอบรมจากหน่วยงานภาครัฐมาแล้ว พบว่า เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์จากการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 90.97 และร้อยละ 9.03 ให้ความเห็นว่าไม่ได้ประโยชน์จากการอบรม เนื่องจากยังไม่ได้เริ่มดำเนินการ อยู่ระหว่างดำเนินการ และไม่มีพื้นที่ดำเนินการ ในส่วนของการฝึกอบรมตรงกับความต้องการ/สภาพปัญหาของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 86.71 เห็นว่า ตรงกับความต้องการและปัญหาของตน และร้อยละ 9.79 ให้ความเห็นว่า การฝึกอบรมไม่ตรงกับความต้องการ แต่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้หลังการฝึกอบรม มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 3.50 เห็นว่า ไม่ตรงกับความต้องการ (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 12 การได้รับการฝึกอบรมและการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	นำไปใช้	ไม่ได้ใช้
1. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช		
- กิจกรรมเลี้ยงผึ้งโพรงและชันโรง	100.00	-
- กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพแพะลุ่มน้ำปากพนัง	100.00	-
2. สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช		
- กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	100.00	-
3. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช		
- กิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์แก่เกษตรกร	100.00	-
4. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช		
- กิจกรรมจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพวิเคราะห์บัญชีต้นทุนอาชีพ	100.00	-
5. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช		
- กิจกรรมการพัฒนาการผลิตไม้ผลคุณภาพในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง/แปลงต้นแบบการผลิตพืชผักปลอดภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง	100.00	-
6. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช		
- กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ	100.00	-
- กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีก	100.00	-
- กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ	100.00	-
7. ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ		
- กิจกรรมอบรมอาชีพเสริมการเลี้ยงกุ้งก้ามกราม	-	100.00
8. สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช		
- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ปรับระดับพื้นที่นา ปรับแบบมีคูน้ำ ยกร่อง)	100.00	-
- สาธิตการทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน	50.00	50.00

ตารางที่ 12 การได้รับการฝึกอบรมและการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ (ต่อ)

รายการ	นำไปใช้	ไม่ได้ใช้
9. สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช		
- การถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการเกษตรแบบผสมผสาน	100.00	-
- ส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองลุ่มน้ำปากพนังต้นแบบ	66.67	33.33
- ส่งเสริมการปลูกพืชอายุสั้นเพื่อสร้างรายได้เสริม	100.00	-
- กลุ่มเกษตรกรต้นแบบด้านการเกษตรตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (ข้าว)	77.78	22.22
- ส่งเสริมการอนุรักษ์และการเพิ่มมูลค่าพืชท้องถิ่นลุ่มน้ำปากพนัง (ตาลโตนด สมุนไพร กระจูด)	100.00	-

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 13 การใช้ประโยชน์จากการฝึกอบรมและการฝึกอบรมตรงกับความต้องการและสภาพปัญหาของเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
ได้ใช้ประโยชน์จากการฝึกอบรม	100.00
- ได้ใช้ประโยชน์	90.97
- ไม่ได้ใช้ประโยชน์	9.03
การฝึกอบรมตรงกับความต้องการ/สภาพปัญหาของเกษตรกร	100.00
- ตรงกับความต้องการและปัญหา	86.71
- ไม่ตรงกับความต้องการ	3.50
- ไม่ตรง แต่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้หลังการฝึกอบรม	9.79

ที่มา : จากการสำรวจ

3.3.2 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

จากการศึกษาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ นอกจากการฝึกอบรมที่หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการแล้ว ยังมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรควบคู่กันไป ปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรได้รับจากหน่วยงานต่างๆ แตกต่างกัน อาจได้รับการจัดสรรเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมและการจัดสรรของแต่ละหน่วยงาน ทั้งนี้ เมื่อแจกจ่ายแก่เกษตรกรแล้ว เกษตรกรรายใดรับปัจจัยการผลิตจำนวนเท่าใดนั้น อาจไม่เท่ากันในแต่ละรายขึ้นอยู่กับความต้องการของเกษตรกร รวมทั้งถ้าการจัดสรรปัจจัยให้ในลักษณะกลุ่ม การจัดสรรปัจจัยจะเป็นไปตามสภาพพื้นที่ และสภาพปัญหา อย่างไรก็ตามหน่วยงานส่วนใหญ่จะให้มีการฝึกอบรมหรือการประชุมชี้แจงก่อนการแจกจ่ายปัจจัยการผลิตทุกครั้ง ทั้งนี้ ปัจจัยการผลิตที่หน่วยงานต่างๆ จัดสรรให้เกษตรกรเฉลี่ยต่อรายแยกตามหน่วยงาน ดังนี้

1) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช

- กิจกรรมการเลี้ยงฝังโพรงและชั้นโรง สนับสนุนล้างฝัง คนละ 1 ลัง และชุดอุปกรณ์จับฝัง จำนวน 1 ชุดต่อกลุ่ม

- กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพแพะลุ่มน้ำปากพนัง สนับสนุนถึงหมัก 1 ชุดต่อกลุ่ม

2) สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช

- กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สนับสนุนพันธุ์ปลาชนิดแปลงเพศ จำนวน 600.00 ตัวต่อราย และพันธุ์ปลาคุกกี้กอย จำนวน 200 ตัวต่อราย

3) ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช

- กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ ไม่ได้สนับสนุนปัจจัยการผลิต

4) สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์นครศรีธรรมราช

- กิจกรรมจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพวิเคราะห์บัญชีต้นทุนอาชีพ สนับสนุนสมุดบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ จำนวน 1 เล่มต่อราย

5) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช

- กิจกรรมการพัฒนาการผลิตไม้ผลคุณภาพในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง สนับสนุนปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 จำนวน 1 กระสอบต่อราย สูตร 13-13-21 จำนวน 1 กระสอบต่อราย ปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 2 กระสอบต่อราย แคลเซียมโบรอน จำนวน 1 ขวดต่อราย สารเคมีอิมิดาคลอปริด จำนวน 1 ขวดต่อราย และไพริดาเบน จำนวน 1 ขวดต่อราย

- กิจกรรมแปลงต้นแบบการผลิตพืชผักปลอดภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง สนับสนุนปุ๋ยเคมี สูตร 46-0-0 จำนวน 2 กระสอบต่อราย ปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 2 กระสอบต่อราย สารเคมีอิมิดาคลอปริด จำนวน 1 ขวดต่อราย และไพริดาเบน จำนวน 1 ขวดต่อราย

6) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช

- กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ สนับสนุน ยาปฏิชีวนะ จำนวน 8 แพ็คต่อราย เวชภัณฑ์ จำนวน 5 ลังต่อราย ถังหมัก จำนวน 30 ถังต่อกลุ่ม และพันธุ์หญ้า จำนวน 100 ท่อนต่อราย

- กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีก สนับสนุน ไก่ไข่ จำนวน 5 ตัวต่อราย

- กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ สนับสนุน ยาปฏิชีวนะ จำนวน 5 ซองต่อราย แคลเซียม 1 ก้อนต่อราย

7) ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไม่มีกิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต เป็นการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

8) สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช

- กิจกรรมจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ปรับระดับพื้นที่นา ปรับแบบมีคูน้ำ ยกร่อง) ไม่มีกิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต

- กิจกรรมสาธิตการทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ปอเทือง จำนวน 26.55 กิโลกรัมต่อราย

9) สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช

- กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการเกษตรแบบผสมผสาน ไม่มีกิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต เป็นการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ
- กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองลุ่มน้ำปากพนังต้นแบบ สนับสนุน ปุ๋ยเคมี สูตร 46-0-0 จำนวน 2.20 กระสอบต่อราย ปุ๋ยเคมี สูตร 18-46-0 จำนวน 0.60 กระสอบต่อราย ปุ๋ยเคมี สูตร 0-0-60 จำนวน 0.40 กระสอบต่อราย ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด จำนวน 0.60 กระสอบต่อราย
- กิจกรรมกลุ่มเกษตรกรต้นแบบด้านการเกษตรตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (ข้าว) ไม่มีกิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต เป็นการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ
- กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์และเพิ่มมูลค่าพืชท้องถิ่นลุ่มน้ำปากพนัง (ตาลโตนด สมุนไพร กระจูด) สนับสนุน ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด จำนวน 5 กระสอบต่อราย สายหนัง PU จำนวน 4.60 ต่อราย หมุดตอกเดือยสั้น 0.60 ถุงต่อราย สายกริปบัวหนัง PU จำนวน 16 คู่ต่อราย วาร์นิชเงา จำนวน 1 แกลลอนต่อราย กาวลาเท็กซ์อเนกประสงค์ จำนวน 0.60 ลิ้ง/ราย (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 การได้รับปัจจัยการผลิตจากโครงการ

หน่วยงาน	ปัจจัยที่ได้รับเฉลี่ย	หน่วย
1. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช		
กิจกรรมการเลี้ยงผึ้งโพรงและชันโรง		
- ลิ้งผึ้ง	1	ลิ้ง/ราย
- ชุดอุปกรณ์จับผึ้ง (ต่อกลุ่ม)	1	ชุด/กลุ่ม
กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพแพะลุ่มน้ำปากพนัง		
- ถังหมัก	1	ใบ/ราย
2. สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช		
กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ		
- พันธุ์ปลานิลแปลงเพศ	600	ตัว/ราย
- พันธุ์ปลาดุกบิ๊กอุย	200	ตัว/ราย
3. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช		
- ไม่ได้สนับสนุนปัจจัยการผลิต		
4. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช		
กิจกรรมจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพวิเคราะห์บัญชีต้นทุนอาชีพ		
- สมุดบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ	1	เล่ม/ราย

ตารางที่ 14 การได้รับปัจจัยการผลิตจากโครงการ (ต่อ)

หน่วยงาน	ปัจจัยที่ได้รับเฉลี่ย	หน่วย
5. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช		
กิจกรรมการพัฒนาการผลิตไม้ผลคุณภาพในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง		
- ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15	1	กระสอบ/ราย
- ปุ๋ยเคมี สูตร 13-13-21	1	กระสอบ/ราย
- ปุ๋ยอินทรีย์	2	กระสอบ/ราย
- แคลเซียมโบรอน	1	ขวด/ราย
- สารเคมีอิมิตาโคลพริด	1	ขวด/ราย
- สารเคมีไพริดาเบน	1	ขวด/ราย
แปลงต้นแบบการผลิตพืชผักปลอดภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง		
- ปุ๋ยเคมี สูตร 46-0-0	2	กระสอบ/ราย
- ปุ๋ยอินทรีย์	2	กระสอบ/ราย
- สารเคมีอิมิตาโคลพริด	1	ขวด/ราย
- สารเคมีไพริดาเบน	1	ขวด/ราย
6. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช		
กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ		
- ยาปฏิชีวนะ	8	แพ็ค/ราย
- เวชภัณฑ์	5	ลัง/ราย
- ถังหมัก	30	ถัง/กลุ่ม
- พันธุ์หญ้า	100	ท่อน/ราย
กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีก		
- ไก่ไข่	5	ตัว/ราย
กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ		
- ยาปฏิชีวนะ	5	ซอง/ราย
- แคลเซียม	1	ก้อน/ราย
7. ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ		
กิจกรรมอบรมอาชีพเสริมการเลี้ยงกุ้งก้ามกราม		
- ไม่สนับสนุนปัจจัยการผลิต		

ตารางที่ 14 การได้รับปัจจัยการผลิตจากโครงการ (ต่อ)

หน่วยงาน	ปัจจัยที่ได้รับเฉลี่ย	หน่วย
8. สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช		
จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ปรับระดับพื้นที่นา ปรับแบบมีคูน้ำ ยกร่อง)		
- ไม่มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิต		
สาธิตการทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน		
- เมล็ดพันธุ์ปอเทือง	26.55	กก./ไร่
9. สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช		
การถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการเกษตรแบบผสมผสาน		
- ไม่ได้สนับสนุนปัจจัยการผลิต		
ส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองลุ่มน้ำปากพนังต้นแบบ		
- ปุ๋ยเคมี สูตร 46-0-0	2.20	กระสอบ/ไร่
- ปุ๋ยเคมี สูตร 18-46-0	0.60	กระสอบ/ไร่
- ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60	0.40	กระสอบ/ไร่
- ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด	0.60	กระสอบ/ไร่
ส่งเสริมการปลูกพืชอายุสั้นเพื่อสร้างรายได้เสริม		
กลุ่มเกษตรกรต้นแบบด้านการเกษตรตามกระบวนการโรงเรียน		
เกษตรกร (ข้าว)		
- ไม่ได้สนับสนุนปัจจัยการผลิต		
ส่งเสริมการอนุรักษ์และการเพิ่มมูลค่าพืชท้องถิ่นลุ่มน้ำปากพนัง		
(ตาลโตนด สมุนไพร กระจูด)		
- ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด	5.00	กระสอบ/ไร่
- สายหนัง PU	4.60	กระสอบ/ไร่
- หมุดตอกเดือยสั้น	0.60	ถุง/ไร่
- สายกริปบัวหนัง PU	16.00	คู่/ไร่
- วาร์นิชเงา	1.00	แกลลอน/ไร่
- กาวลาเท็กอนามัยอเนกประสงค์	0.60	ลิ้ง/ไร่

ที่มา : จากการสำรวจ

3.4 ด้านผลกระทบระยะสั้นที่เกิดขึ้น

3.4.1 การเปลี่ยนแปลงหลังเข้าร่วมโครงการฯ

1) การลงบันทึกสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย การบันทึกรายรับ รายจ่าย เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยให้รู้รายรับ รู้รายจ่าย รู้ต้นทุน รู้หนี้สิน รู้การออม ทำให้รู้ทิศทางอนาคตของตนเอง จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า เกษตรกรมีการลงบันทึกบัญชี คิดเป็นร้อยละ 34.03 ในจำนวนนี้ เกษตรกรมีการบันทึกทุกเดือน เฉลี่ยร้อยละ 46.94 และร้อยละ 53.06 บันทึกนานๆ ครั้ง ทั้งนี้ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ไม่ได้ลงบันทึก คิดเป็นร้อยละ 65.97 โดยให้เหตุผลว่าไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 94.74 ไม่เข้าใจขั้นตอนวิธีการบันทึก คิดเป็นร้อยละ 1.05 และอื่นๆ ไม่ทราบ/ไม่มีความเห็น คิดเป็นร้อยละ 3.16 ตามลำดับ

2) การมีรายได้เสริมจากกิจกรรมโครงการ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.16 ยังไม่มีหรือไม่ได้จำหน่ายผลผลิตจากกิจกรรมโครงการฯ แต่ใช้เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน ในส่วนที่เกิดรายได้แล้ว คิดเป็นร้อยละ 2.84 โดยมีรายได้เสริมในทุกสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 75.00 และเป็นรายได้นานๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.00

3) ด้านรายได้ของครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 9.72 รายได้ยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 77.08 และรายได้ลดลง คิดเป็นร้อยละ 6.94 และไม่ทราบ/ไม่มีความเห็น คิดเป็นร้อยละ 6.25

4) ด้านต้นทุนการผลิต พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 62.41 รองลงมา เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลง คิดเป็นร้อยละ 26.24 มีเกษตรกรที่มีต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 7.80 และไม่ทราบ/ไม่มีความเห็น คิดเป็นร้อยละ 3.55

5) ด้านการมีเงินออม พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 56.34 โดยส่วนใหญ่เงินออมมาจากรายได้หลัก คิดเป็นร้อยละ 97.50 และจากรายได้เสริม คิดเป็นร้อยละ 26.25 และเกษตรกรอีกร้อยละ 43.66 ไม่มีเงินออม เนื่องจากมีภาระที่ต้องรับผิดชอบสูง นอกจากนี้ยังพบว่าการออมของครัวเรือน เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 47.32 ลดลง คิดเป็นร้อยละ 9.82 และไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 42.86 (ตารางที่ 16)

6) ด้านค่าใช้จ่ายของครัวเรือน พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 24.11 รายจ่ายเท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 73.05 มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น สาเหตุมาจากราคาสินค้าปรับตัวสูงขึ้น และร้อยละ 2.84 มีรายจ่ายลดลง

7) ด้านหนี้สินของครัวเรือน พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีหนี้สินไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 47.14 รองลงมา มีหนี้สินลดลง คิดเป็นร้อยละ 27.14 และมีหนี้สินเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 2.86 โดยมีเกษตรกรที่ไม่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 22.86 (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 15 ผลจากการนำผลผลิตจากปัจจัยที่ได้รับมาใช้ในครัวเรือน

รายการ	ร้อยละ
การลงบันทึกสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย	
ลงบันทึก	34.03
- ทุกเดือน	46.94
- นานๆครั้ง	53.06
- อื่นๆ	-
ไม่ลงบันทึก	65.97
- ไม่มีเวลา	94.74
- ไม่เข้าใจวิธีลง	1.05
- อื่นๆ	3.16
การมีรายได้เสริมจากกิจกรรมโครงการฯ	
มีรายได้	2.84
- ทุกวัน	-
- ทุกสัปดาห์	75.00
- ทุกเดือน	-
- นานๆ ครั้ง	25.00
ไม่มีรายได้/ไม่ได้จำหน่าย	97.16
รายได้	
- เพิ่มขึ้น	9.72
- ไม่เปลี่ยนแปลง	77.08
- ลดลง	6.94
- ไม่ทราบ/ไม่มีความเห็น	6.25
ต้นทุน	
- เพิ่มขึ้น	7.80
- ไม่เปลี่ยนแปลง	62.41
- ลดลง	26.24
- ไม่ทราบ/ไม่มีความเห็น	3.55

ตารางที่ 15 ผลจากการนำผลผลิตจากปัจจัยที่ได้รับมาใช้ในครัวเรือน (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
การมีเงินออม	
- ไม่มี	43.66
- มี	56.34
จากรายได้หลัก	97.50
จากรายได้เสริม	26.25
การออมของครัวเรือน	
- เพิ่มขึ้น	47.32
- ไม่เปลี่ยนแปลง	42.86
- ลดลง	9.82
รายจ่ายครัวเรือน	
- เพิ่มขึ้น	73.05
- ไม่เปลี่ยนแปลง	24.11
- ลดลง	2.84
หนี้สินครัวเรือน	
- เพิ่มขึ้น	2.86
- ไม่เปลี่ยนแปลง	47.14
- ลดลง	27.14
- ไม่มีหนี้	22.86

ที่มา : จากการสำรวจ

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

จากการสอบถามในเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ในด้านต่างๆ พบว่า

- ความกระตือรือร้นในการให้บริการ ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าคะแนน 2.97) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 96.53 มีความพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 3.47 และไม่มีเกษตรกรที่มีความพึงพอใจน้อย

- ความรวดเร็วในการให้ความช่วยเหลือ ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าคะแนน 2.95) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจมากคิดเป็นร้อยละ 95.14 มีความพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 4.86 และไม่มีเกษตรกรที่มีความพึงพอใจน้อย

- มารยาทการพูดจาของเจ้าหน้าที่ ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าคะแนน 2.97) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 97.22 มีความพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 2.78 และไม่มีเกษตรกรที่มีความพึงพอใจน้อย

- การได้รับความรู้/คำแนะนำจากการอบรมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าคะแนน 2.83) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 86.11 มีความพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 10.42 และความพึงพอใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.47

- คุณภาพของปัจจัยการผลิต ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าคะแนน 2.09) ทั้งนี้ ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 41.67 มีความพึงพอใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 32.64 และมีความพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 25.69

- การมีรายได้เพิ่ม ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าคะแนน 1.80) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 49.24 มีความพึงพอใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 35.61 และมีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 15.15

- การได้บริโภคผลผลิตปลอดภัย ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าคะแนน 2.11) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 56.06 มีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 27.27 และมีความพึงพอใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 16.67

- การทำให้ประหยัดรายจ่ายค่าอาหาร ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าคะแนน 2.11) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 57.58 มีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 26.52 และพอใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 15.91

- การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าคะแนน 2.58) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 57.72 มีความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 38.89 และความพึงพอใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.39

- มีปริมาณอาหารที่ผลิตเอง ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าคะแนน 2.13) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.30 มีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 28.79 และมีความพึงพอใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 15.91 (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ความพึงพอใจของเกษตรกรด้านการบริหารจัดการโครงการฯ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				ค่าคะแนน	แปลผล
	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม		
1. ความกระตือรือร้นให้บริการ	96.53	3.47	-	100.00	2.97	มาก
2. ความรวดเร็วในการให้ความช่วยเหลือ	95.14	4.86	-	100.00	2.95	มาก
3. มารยาทการพูด	97.22	2.78	-	100.00	2.97	มาก
4. การได้รับความรู้/คำแนะนำไปใช้	86.11	10.42	3.47	100.00	2.83	มาก
5. คุณภาพของปัจจัยการผลิต	41.67	25.69	32.64	100.00	2.09	ปานกลาง
6. มีรายได้เพิ่ม	15.15	49.24	35.61	100.00	1.80	ปานกลาง
7. ได้บริโภคผลผลิตปลอดภัย	27.27	56.06	16.67	100.00	2.11	ปานกลาง
8. ทำให้ประหยัดรายจ่ายค่าอาหาร	26.52	57.58	15.91	100.00	2.11	ปานกลาง
9. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	59.72	38.89	1.39	100.00	2.58	มาก
10. มีปริมาณอาหารที่ผลิตเองเพิ่มขึ้น	28.79	55.30	15.91	100.00	2.13	ปานกลาง

ที่มา : จากการสำรวจ

บทที่ 4

สรุป ปัญหา และข้อเสนอแนะ

4.1 สรุป

การประเมินผลโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ วัตถุประสงค์ของการประเมินผล เพื่อประเมินผลกระทบบระยะสั้นที่เกษตรกรในพื้นที่ได้รับการดำเนินการโครงการฯ ในปี 2565 และความพึงพอใจที่เกษตรกรในพื้นที่ได้รับการดำเนินการโครงการฯ รวมทั้ง วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

โดยข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ในพื้นที่ของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ร่วมกับข้อมูลจากเอกสารรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รูปแบบที่ใช้ในการประเมินผลได้ประยุกต์จากองค์ประกอบของโครงการร่วมกับสิ่งที่ต้องประเมิน โดยมีโครงสร้างผลการประเมินประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ผลการดำเนินงาน ภายใต้ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรมของหน่วยงานที่ดำเนินการแก่เกษตรกรโดยตรง ซึ่งแบ่งเป็น 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) ปัจจัยนำเข้า 3) ผลได้ และ 4) ผลกระทบบระยะสั้นที่เกิดขึ้น ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของเกษตรกร และส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งขอบเขตของการประเมินผลการดำเนินงานปีงบประมาณ 2565 ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้

ผลการประเมินผลการดำเนินงานแต่ละกิจกรรม

การบริหารจัดการโครงการ (Management)

องค์กรบริหารโครงการในปัจจุบัน มีคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ และอธิบดีกรมชลประทาน เป็นกรรมการและเลขานุการ เป็นคณะใหญ่ที่สุด และคณะอนุกรรมการ อีก 3 คณะ ได้แก่ (1) คณะอนุกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ เป็นเลขานุการฯ (2) คณะอนุกรรมการพัฒนาอาชีพโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นเลขานุการฯ และ(3) คณะอนุกรรมการประสานการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นประธาน ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นเลขานุการฯ ทั้งนี้ มีการตั้งศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกรมชลประทานเป็นหน่วยงานแกนกลางสนับสนุนการดำเนินงาน มีหน้าที่ เป็นสำนักงานเลขานุการของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการประสานการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการพัฒนาอาชีพโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาอาชีพ ตามแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ.2565 - 2570 มีผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เขตตรวจราชการที่ 5 เป็นประธาน หัวหน้ากลุ่มช่วยเหลือเกษตรกรและโครงการพิเศษ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเลขานุการฯ

การดำเนินงานขององค์กรบริหารโครงการ โดยในปี 2565 ได้มีการจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาอาชีพโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง และประชุมคณะทำงานพัฒนาอาชีพ ตามแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ด้านปัจจัยนำเข้า

โดยสรุปปัจจัยนำเข้า มีการแต่งตั้งองค์กรบริหารในรูปคณะกรรมการและอนุกรรมการเพื่อกำหนดนโยบาย แผนการดำเนินงาน โดยได้จัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2565 – 2570 ประกอบด้วย 6 มาตรการ คือ มาตรการที่ 1 สงวน อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มาตรการที่ 2 ควบคุม ป้องกันมลพิษและเสริมสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อม มาตรการที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ มาตรการที่ 4 พัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคเกษตร มาตรการที่ 5 เพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง มาตรการที่ 6 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และได้มีการจัดทำแผนพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ 2565 ประกอบด้วย มาตรการภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ปี 2565 – 2570 คือ มาตรการที่ 3 มาตรการที่ 4 มาตรการที่ 5 และ มาตรการที่ 6 มีจำนวนแผนงาน/โครงการทั้งสิ้น 170 โครงการ งบประมาณจำนวน 158.18 ล้านบาท ไตรมาส 3 ปี 2565 ทุกหน่วยงานเบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งสิ้น 77.64 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 49.09

ด้านผลได้

ด้านสภาพแวดล้อม / บริบท

จากการประเมินผลและการสำรวจข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ เป็นเพศชาย ร้อยละ 46.53 และเพศหญิง ร้อยละ 53.47 มีอายุเฉลี่ย 53.40 ปี

ระดับการศึกษา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 59.72 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 23.61 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 8.33 ระดับ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 5.56 และจบการศึกษาระดับ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 2.78

เกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน เฉลี่ย 3.16 คนต่อครัวเรือน โดยมีสมาชิกใช้แรงงานในการเกษตร เฉลี่ย 1.35 คนต่อครัวเรือน ใช้แรงงานนอกการเกษตร เฉลี่ย 0.56 คนต่อครัวเรือน และสมาชิกที่ไม่ได้ใช้แรงงานในการเกษตร (คนชรา เด็ก) เฉลี่ย 1.25 คนต่อครัวเรือน

จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร เฉลี่ย 12.91 ไร่ต่อครัวเรือน มีการใช้ประโยชน์พื้นที่ในการปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นมากที่สุด เฉลี่ย 7.07 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 54.82 รองลงมาเป็นพื้นที่ทำนา เฉลี่ย 3.74 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 28.97 สวนผสม เฉลี่ย 0.88 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 6.82 และอื่นๆ จำนวน 1.22 ไร่ต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 9.37

รายได้เงินสด รายจ่ายเงินสด และรายได้สุทธิของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้เงินสดทางการเกษตรรวมของครัวเรือน เฉลี่ยครัวเรือนละ 140,625 บาท ในจำนวนนี้เป็นรายได้เงินสดทางพืช เฉลี่ยครัวเรือนละ 78,729 บาท และรายได้ทางสัตว์ เฉลี่ยครัวเรือนละ 19,817 บาท และรายได้ทางประมง เฉลี่ยครัวเรือนละ 22,026 บาท และรายได้อื่นๆ ทางการเกษตร เฉลี่ยครัวเรือนละ 20,053 บาท

รายจ่ายเงินสดทางการเกษตรรวมของครัวเรือน เฉลี่ยครัวเรือนละ 60,298 บาท ในจำนวนนี้เป็นรายจ่ายเงินสดทางพืช เฉลี่ยครัวเรือนละ 22,598 บาท รายจ่ายทางสัตว์ เฉลี่ยครัวเรือนละ 12,243 บาท รายจ่ายทางประมง เฉลี่ยครัวเรือนละ 10,041 บาท และรายจ่ายอื่นๆ เฉลี่ยครัวเรือนละ 15,416 บาท

ครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร รวมเฉลี่ย 80,327 บาทต่อครัวเรือน โดยมีรายได้สุทธิทางพืชมากที่สุด มูลค่า 56,131 บาทต่อครัวเรือน โดยส่วนใหญ่เป็นรายได้จากไม้ยืนต้น และนาข้าว รองลงมาเป็นรายได้สุทธิทางประมง มูลค่า 11,986 บาทต่อครัวเรือน รายได้สุทธิทางสัตว์ มูลค่า 7,573 บาทต่อครัวเรือน และรายได้สุทธิอื่นๆ 4,637 บาทต่อครัวเรือน

ภาวะหนี้สินของครัวเรือน

ครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.96 ไม่มีหนี้สินค้างชำระช่วงปลายปีเพาะปลูก และร้อยละ 49.04 มีหนี้สินค้างชำระในช่วงปลายปีเพาะปลูก เฉลี่ยครัวเรือนละ 193,893 บาทต่อครัวเรือน

การรับทราบข้อมูลข่าวสารโครงการฯ และการเข้าร่วมโครงการฯ ของเกษตรกร

การรับทราบข้อมูลโครงการฯ ของเกษตรกร จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ในเรื่องการรับทราบและเข้าใจในตัวโครงการในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.75 รับทราบจาก ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. ผู้นำกลุ่มเกษตรกร) รองลงมา รับทราบจากเจ้าหน้าที่เกษตร คิดเป็นร้อยละ 18.06 และเป็นการรับทราบจากแหล่งอื่นๆ เช่น ดูโทรทัศน์/ฟังวิทยุ จากการพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ญาติ คิดเป็นร้อยละ 13.19

การสมัครเข้าร่วมโครงการฯ จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 57.59 สมัครเข้าร่วมโครงการฯ ผ่านผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. ผู้นำกลุ่มเกษตรกร) รองลงมา สมัครผ่านเจ้าหน้าที่เกษตร ร้อยละ 30.38 สมัครผ่านเพื่อนบ้าน ญาติ ร้อยละ 11.39 และสมัครผ่านนักเรียน ยุวชนเกษตร ครู/อาจารย์ ร้อยละ 0.63

การรับทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการฯ จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 99.31 รับทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการฯ เป็นอย่างดี และสามารถอธิบายแก่ผู้ที่เข้าไปติดตามประเมินผลได้ ในขณะที่มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ 0.69 รับทราบโครงการฯ แต่ไม่เข้าใจหรือไม่ทราบวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการฯ/ร่วมกิจกรรม จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ถึงสาเหตุที่ได้เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรร้อยละ 26.75 เพื่อนบ้าน/ญาติมิตรชักชวนให้มาเข้าร่วมโครงการฯ รองลงมา เจ้าหน้าที่แนะนำ/ชักชวน คิดเป็นร้อยละ 19.28 เกษตรกรต้องการความรู้ด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 18.55 มีความคาดหวังรายได้ที่เพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 14.94 ต้องการลดรายจ่าย/ลดต้นทุนทางการเกษตรลง ร้อยละ 13.49 และได้รับความรู้ตรงกับตามความต้องการของตนเอง ร้อยละ 6.99

การได้รับการฝึกอบรม และการนำความรู้ไปปฏิบัติ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ทุกคนที่เป็นตัวอย่างได้เข้าร่วมการฝึกอบรม จากหน่วยงานที่ตนเข้าร่วมดำเนินการ โดยได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และเทคนิคต่างๆ ตามหลักวิธีการ ซึ่งการถ่ายทอดเทคโนโลยี ประกอบด้วยกิจกรรม การฝึกอบรม ฝึกภาคปฏิบัติ และมี การศึกษาดูงานจากแต่ละหน่วยงาน จากการศึกษาการนำความรู้ไปปฏิบัติหลังการเข้ารับการฝึกอบรม/ ถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้ผลสรุปดังนี้

1) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดอบรมกิจกรรมการเลี้ยง ฝั่งโพรงและชันโรง และกิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพแพะลุ่มน้ำปากพนัง พบว่า เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจาก การฝึกอบรมไปปฏิบัติทุกราย คิดเป็นร้อยละ 100.00

2) สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดอบรมกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา อาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พบว่า เกษตรกรที่ผ่านการอบรมได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติทุกราย คิดเป็นร้อยละ 100.00

3) ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช จัดอบรมกิจกรรมการถ่ายทอด เทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์แก่เกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่ผ่านการอบรมได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติทุกราย คิดเป็นร้อยละ 100.00

4) สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดอบรมการจัดทำบัญชี ต้นทุนอาชีพ วิเคราะห์บัญชีต้นทุนอาชีพ พบว่า เกษตรกรที่ผ่านการอบรมได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติทุกราย คิดเป็นร้อยละ 100.00

5) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช จัดอบรมการพัฒนาการผลิตไม้ ผลคุณภาพ/การผลิตพืชผักปลอดภัย พบว่า เกษตรกรที่ผ่านการอบรมได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติทุกราย คิดเป็นร้อยละ 100.00

6) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดอบรมกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีก และกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งทั้ง 3 กิจกรรม พบว่า เกษตรกรได้นำ ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 100.00

7) ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ จัดอบรมอาชีพเสริมการเลี้ยงกุ้งก้ามกราม พบว่า เกษตรกรไม่ได้้นำความรู้ที่ได้รับจากการ ฝึกอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เนื่องจากเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไม่ได้อยู่แล้ว จึงไม่ได้นำความรู้ไปปฏิบัติ

8) สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดอบรมการจัดระบบอนุรักษ์ดินและ น้ำ พบว่า เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 100.00 และจัดสาธิตการทำ ปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน พบว่า เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเกษตรกรไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 50.00 เนื่องจากยังไม่ได้ลงมือทำ

9) สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช การจัดอบรมการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีด้านการเกษตรแบบผสมผสาน และอบรมการส่งเสริมการอนุรักษ์และการเพิ่มมูลค่าพืชท้องถิ่นลุ่มน้ำ ปากพนัง(ตาลโตนด สมุนไพร กระเจ็ด) ทั้ง 2 กิจกรรม พบว่า เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไป ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนการอบรมกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองลุ่มน้ำปากพนัง ต้นแบบ พบว่า เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 66.67 และเกษตรกร ไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 33.33 และการอบรมกลุ่มเกษตรกรต้นแบบด้าน

การเกษตรตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (ข้าว) พบว่า เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 77.78 และเกษตรกรไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 22.22

การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

จากการศึกษาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ นอกจากการฝึกอบรมที่หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการแล้ว ยังมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรควบคู่กันไป ปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรได้รับจากหน่วยงานต่างๆ แตกต่างกันไป อาจได้รับการจัดสรรเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมและการจัดสรรของแต่ละหน่วยงาน ทั้งนี้ เมื่อแจกจ่ายแก่เกษตรกรแล้ว เกษตรกรรายใดได้รับปัจจัยการผลิตจำนวนเท่าใดนั้น อาจไม่เท่ากันในแต่ละรายขึ้นอยู่กับความต้องการของเกษตรกร รวมทั้งถ้าการจัดสรรปัจจัยให้ในลักษณะกลุ่ม การจัดสรรปัจจัยจะเป็นไปตามสภาพพื้นที่ และสภาพปัญหา อย่างไรก็ตามหน่วยงานส่วนใหญ่จะให้มีการฝึกอบรมหรือการประชุมชี้แจงก่อนการแจกจ่ายปัจจัยการผลิตทุกครั้ง ทั้งนี้ ปัจจัยการผลิตที่หน่วยงานต่างๆ จัดสรรให้เกษตรกรเฉลี่ยต่อรายแยกตามหน่วยงาน ดังนี้

1) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช

- กิจกรรมการเลี้ยงฝังโพรงและชันโรง สนับสนุนถังฝัง คนละ 1 ถัง และชุดอุปกรณ์จับฝัง จำนวน 1 ชุดต่อกลุ่ม

- กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพแพะลุ่มน้ำปากพนัง สนับสนุนถังหมัก 1 ชุดต่อกลุ่ม

2) สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช

- กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สนับสนุนพันธุ์ปลาชนิดแปลงเพศ จำนวน 600 ตัวต่อราย และพันธุ์ปลาดุกบิ๊กอุย จำนวน 200 ตัวต่อราย

3) ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช

- กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ ไม่ได้สนับสนุนปัจจัยการผลิต

4) สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์นครศรีธรรมราช

- กิจกรรมจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพวิเคราะห์บัญชีต้นทุนอาชีพ สนับสนุนสมุดบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ จำนวน 1.00 เล่มต่อราย

5) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช

- กิจกรรมการพัฒนาการผลิตไม้ผลคุณภาพในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง สนับสนุนปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 จำนวน 1 กระสอบต่อราย สูตร 13-13-21 จำนวน 1 กระสอบต่อราย ปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 2 กระสอบต่อราย แคลเซียมโบรอน จำนวน 1 ขวดต่อราย สารเคมีอิมิดาคลอปริด จำนวน 1 ขวดต่อราย และไพริดาเบน จำนวน 1 ขวดต่อราย

- กิจกรรมแปลงต้นแบบการผลิตพืชผักปลอดภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง สนับสนุนปุ๋ยเคมี สูตร 46-0-0 จำนวน 2 กระสอบต่อราย ปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 2 กระสอบต่อราย สารเคมีอิมิดาคลอปริด จำนวน 1 ขวดต่อราย และไพริดาเบน จำนวน 1 ขวดต่อราย

6) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช

- กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงแพะ สนับสนุน ยาปฏิชีวนะ จำนวน 8 แพ็คต่อราย เวชภัณฑ์ จำนวน 5 ถังต่อราย ถังหมัก จำนวน 30 ถังต่อกลุ่ม และพันธุ์หญ้า จำนวน 100 ท่อนต่อราย

- กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีก สนับสนุน ไก่ไข่ จำนวน 5 ตัวต่อราย

- กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ สนับสนุน ยาปฏิชีวนะ จำนวน 5 ซองต่อราย แคลเซียม 1 ก้อนต่อราย

7) ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไม่มีกิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต เป็นการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

8) สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช

- กิจกรรมจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ปรับระดับพื้นที่นา ปรับแบบมีคูน้ำ ยกร่อง) ไม่มีกิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต

- กิจกรรมสาธิตการทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ปอเทือง จำนวน 26.55 กิโลกรัมต่อราย

9) สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช

- กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีด้านการเกษตรแบบผสมผสาน ไม่มีกิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต เป็นการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

- กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองลุ่มน้ำปากพนังต้นแบบ สนับสนุนปุ๋ยเคมี สูตร 46-0-0 จำนวน 2.20 กระสอบต่อราย ปุ๋ยเคมี สูตร 18-46-0 จำนวน 0.60 กระสอบต่อราย ปุ๋ยเคมี สูตร 0-0-60 จำนวน 0.40 กระสอบต่อราย ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด จำนวน 0.60 กระสอบต่อราย

- กิจกรรมกลุ่มเกษตรกรต้นแบบด้านการเกษตรตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (ข้าว) ไม่มีกิจกรรมสนับสนุนปัจจัยการผลิต เป็นการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

- กิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์และเพิ่มมูลค่าพืชท้องถิ่นลุ่มน้ำปากพนัง (ตาลโตนด สมุนไพร กระจูด) สนับสนุนปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด จำนวน 5.00 กระสอบต่อราย สายหนัง PU จำนวน 4.60 ต่อราย หมุดตอกเตี้ยสั้น 0.60 ถุงต่อราย สายกริปบัวหนัง PU จำนวน 16 คู่ต่อราย วารันชีเงา จำนวน 1.00 แกลลอนต่อราย กาวลาเท็กซ์อเนกประสงค์ จำนวน 0.60 ลัง/ราย

ด้านผลกระทบระยะสั้นที่เกิดขึ้น

การเปลี่ยนแปลงหลังการเข้าร่วมโครงการฯ การเปลี่ยนแปลงหลังการเข้าร่วมโครงการฯ ที่หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการโครงการฯ จะพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัจจัย (input) และกิจกรรม เช่น การฝึกอบรม และการแจกจ่ายปัจจัยการผลิต จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า

1) การลงบันทึกสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย การบันทึกรายรับ รายจ่าย เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยให้รู้รายรับ รู้รายจ่าย รู้ต้นทุน รู้หนี้สิน รู้การออม ทำให้รู้ทิศทางอนาคตของตนเอง จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า เกษตรกรมีการลงบันทึกบัญชี คิดเป็นร้อยละ 34.03 ในจำนวนนี้ เกษตรกรมีการบันทึกทุกเดือน เฉลี่ยร้อยละ 46.94 และร้อยละ 53.06 บันทึกนานๆ ครั้ง ทั้งนี้ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ไม่ได้ลงบันทึก คิดเป็นร้อยละ 65.97 โดยให้เหตุผลว่าไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 94.74 ไม่เข้าใจขั้นตอนวิธีการบันทึก คิดเป็นร้อยละ 1.05 และอื่นๆ ไม่ทราบ/ไม่มีความเห็น คิดเป็นร้อยละ 3.16 ตามลำดับ

2) การมีรายได้เสริมจากกิจกรรมโครงการ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.16 ยังไม่มีหรือไม่ได้จำหน่ายผลผลิตจากกิจกรรมโครงการฯ แต่ใช้เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน ในส่วนที่เกิดรายได้แล้ว คิดเป็นร้อยละ 2.84 โดยมีรายได้เสริมในทุกสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 75.00 และเป็นรายได้นานๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.00

3) ด้านรายได้ของครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 9.72 รายได้ยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 62.41 และรายได้ลดลง คิดเป็นร้อยละ 6.94 และไม่ทราบ/ไม่มีความเห็น คิดเป็นร้อยละ 3.55

4) ด้านต้นทุนการผลิต พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 62.41 รองลงมา เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลง คิดเป็นร้อยละ 26.24 มีเกษตรกรที่มีต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 7.80 และไม่ทราบ/ไม่มีความเห็น คิดเป็นร้อยละ 3.55

5) ด้านการมีเงินออม พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 56.34 โดยส่วนใหญ่เงินออมมาจากรายได้หลัก คิดเป็นร้อยละ 97.50 และจากรายได้เสริม คิดเป็นร้อยละ 26.25 และเกษตรกรอีกร้อยละ 43.66 ไม่มีเงินออม เนื่องจากมีภาระที่ต้องรับผิดชอบสูง นอกจากนี้ยังพบว่าการออมของครัวเรือน เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 47.32 ลดลง คิดเป็นร้อยละ 9.82 และไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 42.86 (ตารางที่ 16)

6) ด้านค่าใช้จ่ายของครัวเรือน พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 24.11 รายจ่ายเท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 73.05 มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น สาเหตุมาจากราคาสินค้าปรับตัวสูงขึ้น และร้อยละ 2.84 มีรายจ่ายลดลง

7) ด้านหนี้สินของครัวเรือน พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีหนี้สินไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 47.14 รองลงมา มีหนี้สินลดลง คิดเป็นร้อยละ 27.14 และมีหนี้สินเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 2.86 โดยมีเกษตรกรที่ไม่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 22.86

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

จากการสอบถามในเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในด้านต่างๆ พบว่า

- ความกระตือรือร้นในการให้บริการ ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าคะแนน 2.97) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 96.53 มีความพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 3.47 และไม่มีเกษตรกรที่มีความพึงพอใจน้อย

- ความรวดเร็วในการให้ความช่วยเหลือ ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าคะแนน 2.95) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจมากคิดเป็นร้อยละ 95.14 มีความพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 4.86 และไม่มีเกษตรกรที่มีความพึงพอใจน้อย

- มารยาทการพูดจาของเจ้าหน้าที่ ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าคะแนน 2.97) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 97.22 มีความพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 2.78 และไม่มีเกษตรกรที่มีความพึงพอใจน้อย

- การได้รับความรู้/คำแนะนำจากการอบรมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าคะแนน 2.83) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 86.11 มีความพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 10.42 และความพึงพอใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.47

- คุณภาพของปัจจัยการผลิต ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าคะแนน 2.09) ทั้งนี้ ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 41.67 มีความพึงพอใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 32.64และมีความพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 25.69

- การมีรายได้เพิ่ม ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าคะแนน 1.80) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 49.24 มีความพึงพอใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 35.61และมีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 15.15

- การได้บริโภคผลผลิตปลอดภัย ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าคะแนน 2.11) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 56.06 มีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 27.27 และมีความพึงพอใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 16.67

- การทำให้ประหยัดรายจ่ายค่าอาหาร ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าคะแนน 2.11) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 57.58 มีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 26.52 และพื่อน้อย คิดเป็นร้อยละ 15.91

- การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าคะแนน 2.58) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 57.72 มีความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 38.89 และความพื่อน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.39

- มีปริมาณอาหารที่ผลิตเอง ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง (ค่าคะแนน 2.13) ทั้งนี้ เกษตรกรมีความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.30 มีความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 28.79 และมีความพื่อน้อย คิดเป็นร้อยละ 15.91 (ตารางที่ 15)

4.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะจากการติดตามประเมินผล

1) งบประมาณตามแผนปฏิบัติการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ ประกอบด้วย งบประมาณปกติของหน่วยงาน งบท้องถิ่น และงบ กปร. ส่วนใหญ่เป็นงบประมาณปกติของหน่วยงาน ทำให้การบูรณาการโครงการระหว่างหน่วยงานต่างๆ ยังคงมีลักษณะที่ต่างหน่วยงานต่างปฏิบัติตามภารกิจ แผนงานของแต่ละหน่วยการบูรณาการค่อนข้างน้อย

ข้อเสนอแนะ (1) ควรมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักประสานให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการแบบบูรณาการโดยยึดเป้าหมายเกษตรกรในพื้นที่ร่วมกัน (Area Approach) ดำเนินการจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร (Supply Chain Management) โดยการขอรับ กปร. หรือขอรับพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และ(2) สำหรับกิจกรรมการดำเนินงานตามปกติของหน่วยงาน ควรประสานการดำเนินงานร่วมกันโดยโครงการที่สามารถบูรณาการร่วมกันได้ให้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินการร่วมกัน โดยการกำหนดแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเพื่อให้แต่ละหน่วยงานได้ดำเนินการประสานสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกร

2) พื้นที่ถือครองทางการเกษตรของเกษตรกรค่อนข้างน้อยเพียง 12.91 ไร่ต่อครัวเรือน

ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมแบบยั่งยืน เพื่อให้มีรายได้หลายทางจากการทำกิจกรรมทางการเกษตรที่หลากหลาย รวมทั้งมีผลผลิตบางส่วนไว้บริโภคในครัวเรือน

3) ปัจจัยการผลิตราคาสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ ให้หน่วยที่เกี่ยวข้องถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิตทั้งพืชและสัตว์ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เป็นต้น

4) โรคในพืชและสัตว์

ข้อเสนอแนะ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันรักษาโรคพืชและสัตว์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะแพะที่มีการเลี้ยงมากขึ้น ซึ่งเกษตรกรที่เริ่มเลี้ยงแพะยังขาดความรู้ในการเลี้ยงและการป้องกันรักษาโรค

ภาคผนวก

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8
131 ถ.ธรรมาธิปไตย เทศบาลเมืองท่าข้าม อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี 84130
โทร 0-7731-1641, 0-7731-1373 แฟกซ์ 0-7731-1641
<http://www.zone8.oae.go.th/>